RIIGIKOGU

Koalitsiooni nägu hakkab ilmet võtma

Reformierakonna esimees **Taavi Rõivas** ütles eile kohtumiste käigus, et SDE, IRLi ja Vabaerakonnaga on neil ühiosa olemas. ▸3

INVESTEERING

Eesti idufirma köidab välisinvestoreid

Mobiiliäppe testiva idufirma Testlio ühe asutaja **Marko Kruustüki** sõnul on nad saanud rahasüste nii USAst, Jaapanist kui ka Hiinast. ▸6–7

Äripäev

Neljapäev, 5. märts 2015
nr 43 (5170) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
↓ 1,1131	↑ 0,8987	↓ 9,2390	↓ 68,6838	↑ 35,94	↓ 0,109%

... Karistame vähem, nõustame rohkem • Ettevõtjad vajavad alustamiseks uut tüüpi laenu • Eduka Eesti manifest • Eesti vajab püsivat ärikeskkonna revolutsiooni • Säilitagem välismaal töötaja maksuside Eestiga • Piiritu Eesti • Lõpetame pseudoinvesteeringud • Eluõigust maaettevõtlusele! • 5 sammu majanduspoliitika parandamiseks • Koolitame Kalevipojad IT-spetsialistideks • Maksusoodustus tubli lapse vanematele • Arengupank tooks kokku ametniku ja ettevõtja • Ostame tootlikke varasid • Saadikute arv sõltugu Eesti elanike arvust • Teaduspõhine innovatsioon avab ukse maailma • Haridus vajab kaks korda rohkem raha • Ametnikule preemiaks riigivõlakirjad • Väikeaktsionäri õiguused seadusse • II pensionisammas toeks eluaseme ostmisele • Estonomicsi kolm vaala • Riik vajab strateegi • Loome Eesti maineagentuuri • PIN-koodi asemele sõrmejäljed • Pensionifondid vajavad revolutsiooni ...

▸ Tänavusele Eduka Eesti ideekonkursile laekunud tööd on tuumakamad kui kahel varasemal aastal. Võitja selgub 10. märtsil. ▸4–5

IMMIGRATSIOON

Sisserännе valmistab üha rohkem muret

Saksamaa ja Suurbritannia on Euroopas suurimad väljarände sihtriigid – elanikkonna vananemine ja tööjõupuudus soosivad sisserännet, islamiilmingute pelg aga tekitab rahvas hirmu. ▸8–9

TÖÖSTUS

Teemamess võib palju uksi avada

Teemamessidel käimine on ettevõttele hea viis näidata oma toodangut ning sõlmida lepinguid uute koostööpartneritega. Tark esinemine ja hoolikalt kavandatud väljapanek toob edu. ▸12–13

BÖRS

Investor Toomase portfell tegi rekordi

Veebruar oli investor Toomasele edukas. Meeldivalt üllatasid ABB ja Apple, mille aktsiad rallisid üle 10%. Ainuke langeja portfellis oli lõhetootja Leroy Seafood. Portfelli väärtus jõudis rekordini. ▸16

KOLUMN

Mikk Talpsepp: 25 aastaga oleks võimalik Eestil jõuda punkti, kust algaks kiire lähenemine arenenud riikide elustandardile.

Investor muretseb Eesti pärast ja pakub välja rea ideid edu tagamiseks. ▸14

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Ken Rohelaan, tel 667 0254, e-post ken.rohelaan@aripaev.ee

TEGIJA

Heidi Kakko
juhtis äriinglite investeeringud 4,8 miljoni euroni

Eesti Äriinglite Assotsiatsiooni liikmed tegid mullu 100 investeeringut 65 ettevõttesse. 90 liiget analüüsisid ettevõtteid ja otsustasid ühiselt, kellele ja millises summas raha anda. Suuresti jäid silma alustavad ettevõtted, kus rohkem kui 100 ettevõttest pääsesid end tutvustama pooled. Neist veerand sai ka äriinglite rahastuse. Lisaks Eestile oli taotlejaid näiteks USAst, Soomest ja Venemaalt. Investeeringud näitavad, et Eestis on piisavalt kapitali ja ideid, mida toetada. Samuti torkab silma rahvusvaheline konkurents siinsele kapitalile, mis peaks Eesti ettevõtteid panema veelgi rohkem pingutama.

AINULT ÄRIPÄEVA VEEBIS

Kas su äripartneril on maksuvõlg?

Maksuameti värskelt avaldatud maksuvõlglaste nimekirjas on üle 4700 ettevõtte, suurim võlg on üle nelja miljoni euro. Maksuamet avaldab maksuvõlglaste nimekirja iga kuu alguses. Märtsi alguseks oli nimekirjas üle 4700 ettevõtte, kellel on kokku maksuvõlga 110 294 775 eurot. Nimekirjas kajastatakse ettevõtted, kel maksuvõlg vähemalt 1000 eurot.

UURI ARIPAEV.EE-ST

BITEST TÜ maksuvõlg on alates 2013. aastast 1,3 miljonit. See on märtsi seisuga Eesti suuruselt neljas maksuvõlg.

PÄEVA FAKT

20

protsenti väiksemat palka ootavad naised võrreldes meestega, selgub statistikaameti mullusest tööjõu-uuringust. Kuigi 2004. aastast kehtib Eestis soolise võrdõiguslikkuse seadus, mille eesmärk on tagada põhiseadusest tulenev sooline võrdne kohtlemine ning edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust kui üht põhilist inimõigust ja üldist hüve kõigis ühiskonnaelu valdkondades, ei näita meeste ja naiste palgalõhe sellest hoolimata naisi diskrimineeriva olukorra paranemist, vaid pigem stabiilset seisakut.

TSITAAT

„Kapitaliturg on majanduse vereringe. Ka pisike riik vajab majanduskasvu tagamiseks toimivat kapitaliturgu. Ettevõtte areng ei peaks sõltuma pangalaenukõlblikkusest.

Äripäev kirjutas eilses juhtkirjas, et Äripäeva vastne uuring tõendab, et Eesti kapitaliturru nõrgast seisust on saanud oluline majanduskasvu pidur.

TÄPSUSTUS

Äripäeva 30.01 ilmunud erilehest Juubel jäi 25. sünnipäeva tähistanud firmade loetelust välja metallitööstus Favor, mis asutati 19.09.1990. Äripäev palub vabandust.

HOMME

Teise pensionisambaga liitunud inimesed avastavad pensionile jäädes halva üllatusena, et on sattunud pensionilõksu.

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Üürituru sasipundar tuleb korralikult lahti harutada

Rahandusministeerium võiks tunnistada, et senine olukord üüriturul on pikalt soikunud, ja praegu oleks aeg näidata initsiatiivi näiteks seaduseelnõuga, mis kaasaks vajalikud huvigrupid. Üürileandjat tuleks motiveerida näiteks makstud kulu deklareerimisega ehk teatud tagasimaksega, nagu soovitas Twitteris Viljar Arakas.

Veebruaris kogunes ümarlaud, kus vahetasid mõtteid organisatsioonid alates ministeeriumidest kuni erialaliitudeni. Ettepanekute hulka kuulusid näiteks nii maksuerisused, maksuvabastus kui ka uue registri loomine.

Enne ettepanekute esitamist tuleks pigem selgitada, mis on probleemid, millele tuleks hakata lähenema. Sama meelt on rahandusministeeriumi asekantsler Dmitri Jegorov. Loodetavasti mõistavad teema tähtsust ka uue valitsuse ministrid, kes otsustavad, mida ja kuidas teha.

Aegunud seadused. Suure probleemina nähakse võlaõigusseadust, mis on ajale jalgu jäänud. Tasakaal puudub üürileandjate ja -võtjate vahelistes õigustes ja kohustustes. Selline seadustik mõjutab üürituru kultuuri, mis praegu kindlasti ei õhka ausast ja läbipaistvast ettevõtlusest. Seni on üüritulult ausalt maksude maksjat koheldud pigem kui vaimse hälbega või vähemasti oma arutu aususega ettevaatlikuks tegevat isikut, nagu ütleb tabavalt vandeadvokaat Urmas Ustav. Selline suhtumine tõstab esile pigem ebaaususe soosimist.

Üürileandja seisukohast on oluline kitsaskoht üüritulu tulumaks, eriti eraisikule. Kuigi deklareeritud üüritulu on aastatega kasvutrendis, leidub ikkagi palju neid, kes seda ei deklareeri. Massiline seadusele vilistamine näitab, et praegu tasub ebaaus ettevõtlus ära, milles on tõenäoliselt oma osa ka ebapiisaval kontrollil. Maksuamet keskendub üüritulu saamisele küll deklareerimise perioodiks, kuid tõhusam oleks pidev järelevalve.

> **„Võlaõigusseaduse muutmisel tuleb arvestada, et selle vastu võivad seista paljud üürnikud. Keegi ei taha loobuda õigustest, mis on neid seni eelisseisundis hoidnud.**

Võlaõigusseaduse muutmisel tuleb arvestada, et selle vastu võivad seista paljud üürnikud. Keegi ei taha loobuda õigustest, mis neid hoidnud seni eelisseisundis, olgu eesmärk kuivõrd õilis. Tegemist on ikkagi inimesele väärtuslike elementidega: raha ja eluase.

Kulude kasv. Rahaline põhjus puudutab teravalt ka neid, kes seni pole tulumaksu maksnud, sest nendele on nn musta üürituru olemasolu üks põhjus, miks selles valdkonnas üldse tegutseda. Nemad näevad võimalust isiklikult varalt kasumi teenimiseks, kui ei pea maksma n-ö jaburat maksu, mis tõenäoliselt ei jõua maksuameti pilgu alla. Kui kõik peaksid maksma võrdselt tulumaksu, suureneksid umbes samas proportsioonis nii üürileandja kui ka -võtja kulud. Selline lahendus ei meeldiks kummalegi osapoolele.

Olenemata praegustest hüvedest ja üürituru karmist konkurentsist, peaksid üürileandjad ja -võtjad valmistuma korralikuks puhastustuleks, mis looks võrdsemad tingimused üürilepingu osalistele, suurema maksutulu riigile ning ratsionaalsema ja ausama üürikeskkonna.

Maksude kogumise efektiivsust mõjutab kindlasti ka vastava ameti töö. Maksu- ja tolliamet Marek Helmi juhtimisel näitas, kuidas saab ministeeriumi seatud uuendusi rakendada, kuid paljud ebaõnnestumiste löögid võetakse enda kanda. Kuna Helm on üks väheseid pädevaid, kes suudab maksuametit tüürida, siis võiks ka temal olla suurem sõnaõigus, kuidas midagi teha. Senise piitsutajamaine saanud organisatsioon võiks olla kaalukeeleks lahenduste pakkumisel, sest nemad peavad hoolitsema selle eest, kellelt, kui palju ja kuidas tuleb raha saada riigieelarvesse.

Marko Kruustük:
Siis tulime Eestisse, olime kaks kuud siin ja avastasime, et siin on nagu natuke aeglane see kõik.

Testlio üks asutajaid elas varem Londonis ja USAs. LOE LÄHEMALT LK 6-7

Reformierakond valis välja kolm kandidaati.

SDE, IRL ja Vabaerakond

VIRGE HAAVASALU
virge.haavasalu@aripaev.ee

Eile kogunenud Reformierakonna juhatus otsustas teha pärast esimesi kohtumisi erakondadega ettepaneku konsultatsioonide alustamiseks valitsuskoostööks SDE-le, IRLile ja Vabaerakonnale.

"Oleme viimastel päevadel kohtunud nii SDE, IRLi kui ka Vabaerakonnaga ja kõigiga on meil olemas vajalik ühisosa, mille põhjal alustada konsultatsioone valitsuskoostööks. Praeguses julgeolekuolukorras on oluline saada võimalikult kiiresti toimiv ja tugeva mandaadiga valitsus," ütles Reformierakonna esimees, peaminister Taavi Rõivas.

"Reformierakonna prioriteetideks on Eesti riigi julgeoleku tagamine ja inimeste sissetulekute suurendamine," lisas Rõivas.

Tallinna tükeldamine. Üks punkt, millega Vabaerakond tahab minna koalitsiooniläbirääkimistele, on Tallinna sisuliselt eraldi omavalitsusüksusteks muutmine, mis annaks linnaosadele suurema otsustamisõiguse, rääkis Vabaerakonna juht Andres Herkel.

"Tallinna eraldi omavalitsusteks jagamine või Tallinna ümber koostööpiirkonna tekitamine aitaks lahendada praktilisi probleeme, näiteks tooks ehitusplaneeringute otsustamise linnaossa, mitte linna. See annaks iseseisvust juurde," rääkis Herkel ettepanekust korraldada haldusterritoriaalne reform, mis ei tohiks pelgalt olla kosmeetiline.

Reformi teine pool oleks üleriigiline tasand, mis tähendaks kahetasandilist omavalitsust. Herkeli sõnul on ka teisi variante, aga Vabaerakond ei lepi sellega, et üldse midagi ei toimuks. Peale selle rääkis ta omavalitsuste tulubaasist, mis peaks võimaldama omavalitsustele suuremat iseseisvust.

↑**VALIMISED** võitnud Reformierakonna esimees Taavi Rõivas kutsus koalitsiooniläbirääkimistele ka senise partneri, Sven Mikseri juhitava sotsiaaldemokraatliku erakonna. FOTO: ANDRAS KRALLA

> **Seisukoht, et sellisel uuel, hapral, veel mitte päriselt paika loksunud struktuuriga jõul on opositsiooni jäämine lihtsam, see vaade on ka levinud.**
>
> **Vabaerakonna juht Andres Herkel**

Maksupoliitikas tõi Herkel esile Vabaerakonna põhiidee tõsta tulumaksuvaba miinimumi nelja aastaga kuni 500 euroni, mida osaliselt kaetaks üksikisiku tulumaksumäära tõusust.

Teiselt poolt tahaks Vabaerakond vähendada sotsiaalmaksu, mille kaudu saaks teha töökohtade loomise lihtsamaks. Kuidas seda katta, on Herkeli sõnul läbirääkimiste küsimus, mis arutatakse veel eelnevalt erakonna sees ka läbi.

"Oleme ausad, eks meil on erakonna sees seisukohad ka seinast seina. See seisukoht, et sellisel uuel, hapral, veel mitte päriselt paika loksunud struktuuriga jõul on opositsiooni jäämine lihtsam, see vaade on ka levinud. Me ei taha siia mingeid punaseid jooni panna. Punaseid jooni on pandud niigi liiga palju," rääkis Herkel.

IRL valmis koalitsiooni minema. IRLi poliitik Jaak Aaviksoo ütles eile Delfile, et teade, et Reformierakond ootab IRLi ühise koalitsioonikõneluste laua taha, võeti vastu rahulikult. "Me võtsime selle mõistlikult vastu. Kavatseme ära kuulata, et milline see üldine platvorm võib olla, ja kui annab selliste kompromissideni jõuda, mis meie valijate huve piisavalt esindavad, siis me ei välista koalitsiooni minekut," ütles Aaviksoo.

Keskpank kehtestas kolm nõuet laenuandmiseks

Eesti Pank kehtestas kommertspankadele eluasemelaenude andmise kolm nõuet, mis hakkasid sellest nädalast kehtima. Nõuded vähendavad ennetava sammuna laenubuumi riski tulevikus, teatas Eesti Pank.

"Need nõuded ei mõjuta hetkel märgatavalt laenuturgu, kuna kehtestasime nõuded selle taseme lähedal, mille juures pangad praegu laenu annavad. Nõuded hakkavad eesmärki täitma siis, kui konkureerivad pangad tahaks kiire laenukasvu ajal võtta liigselt riske," ütles Eesti Panga president Ardo Hansson.

Pankadel on lubatud teha seatud nõuetes erandeid 15 protsendi ulatuses kvartalis väljastatud eluasemelaenude mahust.

Eesti Panga nõuded kehtivad kõikidele Eestis tegutsevatele pankadele. Nõuded puudutavad eraisikule Eestis eluaseme ostmiseks, renoveerimiseks või ehitamiseks antud laene. Nõuete täitmist hakkab jälgima finantsinspektsioon.

ÄRIPÄEV.EE

Tasub teada
Kodulaenude nõuded:

1. Laenusumma võib olla kuni 85% tagatiseks oleva kinnisvara väärtusest. Kui laenu käendab KredEx, siis võib laenu anda kuni 90 protsenti tagatise väärtusest.
2. Laenusoovija kõik igakuised laenu- ja liisingumaksed kokku võivad moodustada kuni 50 protsenti tema netosissetulekust.
3. Eluasemelaenu võib võib anda kuni 30 aastaks.

sekretar.ee

21. aprill | Tallinna Loomaaia konverentsikeskus

Hea juht! *22. aprillil tähistatakse rahvusvahelist sekretäride päeva. Parim tunnustus sekretärile on sel päeval kindlasti hea sõna ja meelespidamine. Samas kasulik ja kindlasti sekretärile endale oleks meeldiv üllatus, kui ta saaks osaleda päev varem toimuval sekretäride päeva konverentsil.*

Tee oma sekretärile, büroojuhile või assistendile konverentsi näol kingitus – see on tunnustus, millest võidab kogu ettevõte.

Sekretäride päev 2015

Tasakaalus ja õnnelik

KONVERENTSIKAVA

9.00 Saabumine ja messikülastus
Tervise Catering pakub kevadisi vitamiinipomme ja konverentsi fuajees on väljas ligi kakskümmend messiboksi põnevate väljapanekutega

9.45 Päevajuhi tervitus
Päeva modereerib alati heatujuline Optipartners koolitaja **INDREK RAHI**

9.55 Kuidas olla heas kontaktis iseendaga?
Tallinna Ashtanga Jooga Kooli treener **JOCKE SALOKORPI**

10.25 Sekretärist ministriks
Oma kogemusloo räägib Majandus- ja taristuminister **URVE PALO**

10.55 Ajakirjanikuga sõbraks! Nõuanded, kuidas suhelda meediaga
Aasta ajakirjanikuks valitud Äripäeva ajakirjanik **ALYONA STADNIK**

11.15 Parim Sekretär 2015 finalistide pressikonverents
Osalejate silme all on žürii pressi tule all 12 Parim Sekretär 2015 finalisti

12.00 Lõunapaus

13.00 Juhi ja juhiabi hea koostöö valem
Reklaamibüroo Tank juht **JOEL VOLKOV**

14.00 Kuidas vaimustuda enda tegevustest?
Inspiratsioonikoolitaja ja portaali inspiratsioon.ee toimetaja **HARALD LEPISK**

14.30 Energia- ja vitamiinipaus

15.15 Sa oled see, mida sööd! Nõuandeid tervislikust toitumisest jagab toitumisnõustaja ja personaaltreener **ERIK ORGU**

15.45 Ole kohal. Oma elus. Suhtekorraldaja ja raamatu "Hea tuju raamat 40+" autor **AUNE PAST**

16.30 Auhindade loosimine

17.00–19.00 Parim Sekretär 2015 auhinnatseremoonia ja *afterparty* koos laulja JAREK KASARIGA

Konverentsijärgsel *afterparty*'l selgub konkursi Parim Sekretär 2015 võitja!

PIKEM KAVA WWW.SEKRETAR.EE

16. märtsini saab konverentsile registreeruda soodushinnaga 129 eurot (km-ga 154,8 eurot). Tavahind 179 eurot (km-ga 214,8 eurot). Mitme osaleja soodustus -10%. Kui osalejaid on 5 või enam, siis küsi erihinda programmijuhilt.

Äripäev
sekretar.ee

Lisainfo ja registreerumine:
Tiive Murdoja, tel 56 823 990,
e-post tiive.murdoja@aripaev.ee

Toetajad: BÜROO MAAILM, vending.ee, TERVISE CATERING, alma Puhas piim, Officeday Parem osa päevast, Superservice.eu, Valio

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Ülo Toomsalu, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

Raivo Hein:
Tihtipeale on nad suurte jaoks praht ja neist astutakse üle. Väikeaktsionärid tuleb tõsta au sisse!

ideekonkursi lugude hindaja tunnustab plaani kaitsta paremini väikeinvestorite õigusi

Pane tähele
Valik Eduka Eesti ideid

Meelis Liivlaid, "Karistame vähem, nõustame rohkem"
Edukuse poole sihtimisel on üks lahendus kujundada haldusaparaat ümber nii, et kohati üksteist dubleerivad sanktsiooniõiguslikud asutused muutuvad nõustamisasutusteks.

Rainer Aunpu, "Ettevõtjad vajavad alustamiseks uut tüüpi laenu"
Loome riigi garantiiga ettevõtjalaenu, mis oleks täiesti erinev ettevõtte laenudest.

Mikk Talpsepp, "Eduka Eesti manifest"
Mahukas reformikava paljude ettepanekutega, mis haarab laia valiku teemasid.

Rait Kaarma, "Eesti vajab püsivat ärikeskkonna revolutsiooni"
Targa majanduse mõttes on hädatarvilik ka ärikeskkonna püsiv reform.
Peame muutma Eesti finants- ja ärikeskkonna regulatsiooni pidevalt uuenevaks ja tunnistama inglise keele mitteametlikuks asjaajamiskeeleks.

Reet Teder, "Säilitagem välismaal töötaja maksusiide Eestiga"
Ettepanek luua tulumaksu väikese osa, kuni 10% protsendi, ümbersuunamise võimalus.

Ahto Lobjakas, "Piiritu Eesti"
Eesti peab looma diasporaapoliitika, et aktiivselt taashõlvata riigist lahkunud elanikke.
Sellega peaks kaasnema laiem paradigmamuutus: defineerimaks Eestit temaga identifitseerivate inimeste, mitte füüsiliste riigipiiride kaudu.

Hendrik Roosna, "Lõpetame pseudoinvesteeringud"
Riigihangete kompetentsi tuleks koondada rahandusministeeriumi alla, riigihangete amet võiks olla avaliku sektori tellimuste täitja, kuhu koonduvad hangete korraldamise parimad kogemused ja teadmised.

Maire Forsel, "Eluõigust maaettevõtlusele!"
Nappuseühiskonnas on pisikesele Eestile elutähtis, et maale liiguksid nii raha kui ka inimesed. Maale maksuerisused.

Rainer Kattel, "5 sammu majanduspoliitika parandamiseks"
Eesti vajab uut majanduspoliitilist konsensust vahendite kohta. Selleks võiks olla majanduspoliitiline patriotism.

Herki Hälvin, "Koolitame Kalevipojad IT-spetsialistideks"
Pakume Eestist lahkunud inimestele võimaluse ümber õppida IT-spetsialistideks, keda tööjõuturg väga vajab.

Mari Eek, "Saadikute arv sõltugu Eesti elanike arvust"
Lisaks riigikogu liikmete arvu vähendamisele tuleks see ühtlasi siduda Eesti rahvaarvuga. Praeguse seisuga võiks saadikuid olla 67.

Tarmo Tanilas, "Ostame tootlikke varasid"
Emiteerime riigivõlakirju ning investeerime nendest laekuvad vahendid tootlikesse varadesse.
Pool laekunud vahenditest tuleb suunata kohalikesse taristuprojektidesse, teise poole riigivõlakirjade emiteerimisel laekunud rahaga loome pikaajalise strateegiliste investeeringute fondi.

Mis on mis

Edukas Eesti

Äripäeva, Danske Banki, Saku Õlletehase, Mootor Grupi, Tallinna Kaubamaja, EMT ja Elioni arvamuskonkurss.

Toimub kolmandat korda.
Auhinnatseremoonia ja parimate tunnustamine toimub 10. märtsil kell 13 Estonia talveaias.
Tänavu avaldati 80 arvamuslugu.
Eelmisel aastal võitis Tarmo Tanilas looga "Seame sisse pensionikonto".
2013. aasta auhind läks jagamisele Raul Ennuse "Õpetame kõik lapsed programmeerima" ja Heiki Urbala "Meie esimeseks võõrkeeleks saagu Python" vahel.

Loe veebist

Eduka Eesti konkursile esitatud artiklid
www.aripaev.ee/edukas-eesti

EDUKAS EESTI

"Tarmol kohe tulevad head mõtted!" Silma paistavad Tanilas, Lobjakas ja Aunpu

VILJA KIISLER
vilja.kiisler@aripaev.ee

Eduka Eesti arvamuskonkursile laekunud ideede seas on seekord nii erakordselt konkreetseid teostatavaid ideid kui ka laiahaardelisi visioone. Äripäev palus neid hindama investor Raivo Heina, ettevõtja Karli Lamboti ja kommunikatsioonieksperti Daniel Vaariku.

Investor Raivo Hein, kellele see konkurss enda sõnul väga meeldib ja kes võitis eelmisel aastal kolmanda auhinna, kiidab enim mullu 10 000eurose peaauhinna võitnud Tarmo Tanilase tänavusi ideesid.

"Tarmol kohe tulevad need head mõtted," imetleb ta. "Arusaamatu, miks riik neid ei kasuta." Need sõnad käivad Tanilase ettepaneku kohta emiteerida riigivõlakirju ja osta tootlikke varasid. Pool vahendeid suunaks Tanilas kohalikesse infrastruktuuriprojektidesse, teise poolega looks pikaajalise strateegiliste investeeringute fondi.

Seda Tanilase lugu kiidab ka kommunikatsioonieksperti Daniel Vaarik, kes tunnustab teksti leidlikku vormi: tekst on üles ehitatud Eduka Eesti konkursi võiduideena: autori kujutluspildis on Eesti selle idee juba ellu viinud ning saavutanud sellega suure edu Euroopale raskel ajal.

Heinale meeldib ka Tanilase idee seada sisse riigistrateegi ametikoht. "Seda mõtet olen juba ammu ka ise mõelnud," räägib ta. Vaarik lisab kriitikanoodi: "Paljud konkursile saadetud artiklid näevad lahendusi mingites uutes ametikohtades või agentuurides, selle taga paistab frustratsiooni demokraatliku paljususe ees."

Kapitali kättesaadavuse mure. Ettevõtja Karli Lambot tõstab esile Rainer Aunpu lugu, mis juhib tähelepanu ettevõtja vajadusele uut tüüpi laenude järele, mida peaks garanteerima riik. "Ettevõtlusele stardilaenude garanteerimine on idee, mis vääriks süvenemist ja kaalumist," ütleb ta. "Eeldus on muidugi, et garantiisid ei väljasta poliitiliselt kontrollitud agentuurid." Vaarik seevastu märgib, et kapitali kättesaadavus on tõesti tõsine probleem, kuid seda tuleks lahendada teisiti.

Lambot kiidab Ahto Lobjaka teksti "Piiritu Eesti", mis sõnastab vajaduse luua riigist lahkunud elanike hõlvamise aktiivne poliitika. Lobjakas rõhutab tarvidust määratleda Eestit end tema kaudu identifitseerivate ini-

10

tuhat eurot on ideekonkursi Edukas Eesti peaauhinna suurus, teine koht saab 3000 ja kolmas koht 2000 eurot.

5. märts 2015 **ÄRIPÄEV**
toimetaja Ülo Toomsalu, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

meste, mitte riigipiiride kaudu. "Ilmselt selle konkursi üks sisulisemaid ja strateegilisemaid ideid," nendib Lambot, "kuid samas sisaldab see konflikti. Eestluse idee üle vaidlemine peaks olema loomulik ja pidev protsess, mitte kuidagi tabude piirile lükatud. Sootsiumi kuulumine peab olema piisavalt raske ja seeläbi äratuntav."

"Idee liigub samas suunas e-residentsusega ja täiendab seda," kommenteerib Vaarik. "Mõtte arendused on väga põnevad. Kuid milleks liialdada võõrsõnadega?"

Tunnustust pälvis Kristjan Hänni idee kaitsta euroopaliku seadusandluse eeskujul paremini väikeaktsionäride õigusi. "Vaadates BLRT sõda väikeaktsionäridega, toetan seda mõtet," sõnas Hein. "Tihtipeale on nad suurte jaoks praht ja neist astutakse üle. Väikeaktsionärid tuleb tõsta au sisse!"

Ka Lambot tunnustab. "Väga lihtne, arusaadav ja praktiline. Väikeaktsionäride õiguste suurendamine ja täpsem reguleerimine peaks siinse väärtpaberituru arengule positiivselt mõjuma. Vaarik on skeptiline: "Tehniliselt ilmselt oluline, aga kas see ületab teiste, suurema haardega ideede mõõtu?"

Suure Venna kartjate õudusunenägu. Tähelepanu äratab Priit Pekarevi idee asendada PIN-kood sõrmejälgedega. "Orwelliku ühiskonna kartjate õudusunenägu," iseloomustab Hein. "Mõtet võib laiendada sinnamaale, et iga kord, kui sõrmejälje annad, teab Suur Vend, kus sa oled ja mida teed. Aga muidu kiiduväärt mõte, vabastab inimesed numbrite meelespidamisest või PIN-koodide rahakoti vahel hoidmisest."

Vaarik sõnab: "Nagu kunagi ütles üks turvaekspert: tõenäoliselt ei taha sa oma turvalisust sõltuma panna tunnusest, mida sa ei saa vajaduse korral vahetada."

Silma jäi ka Mikk Talpsepa mahukas "Eduka Eesti manifest". "Nõustun mõttega, et meie populatsiooni dünaamika on Eesti riigi kesksemaid probleeme," tähendas Lambot. "Sündimuse kasvu asendamine sisserände motiveerimisega on nõrga ühiskonna enesepettus. Laste sündimuse oluliselt suurem rahaline toetamine on arukas, kuid missugusel viisil täpselt, see vajaks suuremat diskussiooni." Vaarik tunnistab, et ideedel on lendu, kuid kahjuks liiga mitmes suunas.

Toimetuse hinnangul on tänavuse Eduka Eesti saak oluliselt kõrgema tasemega kui kahel eelmisel hooajal. Tähepandav on, et seekord laekus suur hulk originaalseid ja hästi argumenteeritud ideid konkursi viimastel päevadel ja lausa viimastel minutitel. Varasematel aastatel on kirjutamise viimasele hetkele jätnud vaid õnneõngitsejad.

Toomas Taube, "Maksusoodustus tubli lapse vanematele"
Seome maksud üleskasvatatud laste edasise tegevuse ja Eestile kasu toomisega.

Imre Mürk, "Arengupank tooks kokku ametniku ja ettevõtja"
Eesti majanduselu edendamiseks on otstarbekas luua tugev Eesti Arengupank, millel on investori, visionääri, ettevõtete ja ametnike koostöö korraldaja ning kreeditori roll.

Tarmo Tanilas, "Ametnikule preemiaks riigivõlakirjad"
Ettepanek motiveerida nii personaalseid majanduslikke eesmärke edukalt täitvaid tippametnikke kui ka alla 40aastasi erasektorisse suunduvaid riigitöötajaid riigivõlakirjadega.

Mait Raava, "Teaduspõhine innovatsioon avab ukse maailma"
Et Eesti ettevõtted oleksid globaalses konkurentsis edukad, tuleb ettevõtluse toetuste lõviosa anda teaduspõhisele innovatsioonile.

Matthias Luha, "Haridus vajab kaks korda rohkem raha"
Et Meybaumid, Hinrikused ja Käärmannid kasvataksid oma lapsed üles Eestis, tuleb siin pakkuda maailma parimat koolisüsteemi. Selleks tuleb haridusse suunata senisega võrreldes kaks korda rohkem raha.

Kristjan Hänni, "Väikeaktsionäri õigused seadusse"
Ettepanek väikeaktsionäride huve kaitsvad sätted Euroopa eeskujul äriseadustikku üle võtta. Väikeaktsionäridele anda õigus infole ja dividendidele.

Priit Pekarev, "II pensionisammas toeks eluaseme ostmisele"
Teise pensionisamba vahenditega võiks maandada eluasemelaenuga seotud krediidi- ja tururiski, kattes ära omakapitalinõude eluasemelaenu väljastamisel.

Tarmo Tanilas, "Riik vajab strateegi"
Ettepanek seada sisse poliitiliselt sõltumatu riigistrateegi ametikoht, kelle peamine ülesanne on arengukavade väljatöötamine. Riigistrateeg peab kujunema ka usaldusisikuks ettevõtjate ja poliitikute vahel.

Gert Jostov, "Estonomicsi kolm vaala"
Välisinvesteeringute soosimine, ekspordi soosimine ja töökuse väärtustamine.

Ivo Rull, "Loome Eesti maineagentuuri"
Maine poolest suureks saamisele aitaks kaasa maineagentuuri loomine, mis tegeleks meie suure loo rääkimisega kogu maailmas.

Priit Pekarev, "PIN-koodi asemele sõrmejäljed"
Et mitte ilma jääda oma senisest edust, tuleb PIN-koodid asendada sõrmejälgedega.

Jaak Roosaare, "Pensionifondid vajavad revolutsiooni"
Ettepanek luua riiklikult reguleeritud pensionifond, mille raames mittetulundusliku fondihalduri teenustasud läheksid osakuomanike vahel jagamisele. Teiseks on vaja lubada 100% aktsiariski võtvad fondid.

ALLIKAS: ÄRIPÄEV

TEHNOLOOGIA

Kahe kuuga miljoni jagu raha. Idufirma kasvab äppide testimisest

MERILIN SARAPUU
merilin.sarapuu@aripaev.ee

Eestlaste idufirma Testlio on leidnud usaldust nii USA, Jaapani kui ka Hiina investorite seas ning kogunud lühikese ajaga üle miljoni dollari jagu investeeringuid.

Michael Girdley, kes on üheks investoriks oleva Geekdom Fundi tegevdirektor, ei nõustunud oma investeeringu suurust avaldama, kuid ütles, et ettevõte investeeris Testliosse nende potentsiaalsete võimaluste ja kõrgelt kvalifitseeritud meeskonna tõttu. "Me eeldame, et neist saab tulevikus suur ettevõte," märkis Girdley.

Odavam ja efektiivsem. Testlio ühe asutajaliikme Marko Kruustüki sõnul on ettevõtte põhitegevus lühidalt mobiiliäppide testimine. Testlio on mõeldud tarkvara arendavatele ettevõtetele, kes on loonud tarbijatele mõeldud mobiiliäpi. Enne turule toomist on vaja seda äppi aga korduvalt katsetada ja parandada. Äppide loojatele ongi abiks Testlio, kes teeb äpile kvaliteedikontrolli.

Testlio kaasasutaja Kristel Viidik ütles, et ettevõtetel on kasulikum testida oma äppe Testlio kaudu, kuna sel juhul ei pea nad vajaminevaid seadmeid muretsema ega eraldi tarkvaratestijaid palkama. "Me oleme üle 50% odavamad ja efektiivsemad, kui oleks sisemise testimismeeskonna palkamine," märkis ta. Ettevõtted maksavad tundide eest, mis on kulunud testimisele.

Tunnipõhist tööd testijana saavad teha ainult registreeritud kasutajad, kes on läbinud ka põhjaliku kontrolli. Selle käigus vestlevad Testlio liikmed uue kasutajaga ja veenduvad tema pädevuses. "Hiljem saavad nad esimesse tasustatud testprojekti, aga pärast iga testitsüklit (2–3 tundi testimist) me hindame, kuidas nad hakkama said," selgitas Kruustük, kuidas testijaid testitakse.

Algus Londonis, edasi San Fransiscosse. Kruustüki sõnul on Testliol tarkvaratestijaid üle maailma. "Meil on paarsada iganädalaselt testivat testijat, kellele me maksame kokku kümneid tuhandeid dollareid," ütles ta. Lisaks on Testlio registreerinud ligi 5000 soovijat, kes on huvitatud testijaks olemisest.

> **Raha kaasamine aitab usaldusväärsust suurendada, sest klientide jaoks on oluline, et teenusepakkuja ka homme eksisteeriks.**
> Testlio üks asutajaliige Marko Kruustük

Londonis alustanud Testlio edulugu sai alguse 2012. aastal, kui Kristel Viidik jagas oma kauaaegseid tarkvaratestimise kogemusi elukaaslase Marko Kruustükiga. "Üks asi oli see, et testijana ma tundsin, et minu aega ei väärtustatud," ütles Viidik. Ta selgitas, et talle maksti testijana iga vea pealt, mis ta leidis, kuid mõne vea leidmine võis võtta tunduvalt kauem aega kui teise.

"Teine asi oli see, et nendel saitidel tiimitööd ei olnud absoluutselt: kõik võitlesid selle eest, kes raporteerib selle esimese vealemendi," rääkis Viidik.

Tema sõnul on kvaliteet kogu tiimi ühine töö ja selle saavutamiseks tuleb üksteist aidata ja täiendada, seda aga oma kogetus ta piisavalt ei näinud.

Koos Kruustükiga otsustati, et testimisel esile tulnud probleeme oleks võimalik vältida, luues selleks omaette keskkonna. Selle mõtte arendus sai Testlio loojate sõnul hoo sisse Londonis toimunud häkkimisvõistluselt Angelhack, kust pääseti edasi finaali San Fransiscos. Seal teenisid nad võistluselt 25 000 dollarit, mille investeerisid Testlio loomisse.

Viidik lahkus pärast seda Londonis täiskohaga töölt, et ennast täielikult Testliole pühendada. See tähendas Eestisse naasmist, sest Testlio mõtte arendamine oleks Londonis ilma tasuva töökohata liiga kulukas olnud.

"Tulime Eestisse, olime kaks kuud siin ja avastasime, et siin on nagu natuke aeglane see kõik," ütles Kruustük. Tema sõnul ei arenenud firma Eestis piisavalt kiiresti ja selleks oli vaja minna tagasi USAsse. "Eestiga on paratamatult suur ajavahe ning müügitsükkel venib," selgitas Viidik.

Techstarsiga tuul tiibadesse. Enne USAsse naasmist jõudsid Kruustük ja Viidik anda avalduse USA idufirmade kiirendisse Techstars, kuhu saab liikmeteks ligi üks protsent soovijatest.

Kruustük rääkis, et nad andsid avalduse sisse viimasel päeval enne tähtaja lõppu ja kohe järgmisel päeval kutsuti nad USAsse intervjuule. Samal õhtul, kui nad Austinisse jõudsid, said teada ka nende vastuvõtmisest. "See oli meile järjekordne kinnitus, et me teeme õiget asja," ütles Kruustük.

Techstarsi programm kestis kolm kuud ja on praeguseks läbi. Techstarsi suurim kasu seisnes Kruustüki sõnul selles, et nad said USAs tugeva võrgustiku inimestest, kes on valmis aitama ja õigeid kontakte leidma. "Sealt on meil tekkinud investoreid ja ametlikke nõuandjaid, kes aitavad kõikides probleemides," märkis ta.

Kruustük ütles, et Techstarsist oli abi ka jaanuaris lõppenud investeeringute kaasamise voorus, kus eestlastest ettevõtjad suutsid ligi kahe kuuga leida miljoni dollari jagu investeeringuid. "Raha kaasamine aitab usaldusväärsust suurendada, sest klientide jaoks on oluline, et teenusepakkuja ka homme eksisteeriks," nentis ta. Kruustüki sõnul oli Techstars ka ise üheks investoriks.

Teine oluline põhjus, miks nii kiiresti investorid leiti, seisnes Kruustüki sõnul selles, et Testliol oli ette näidata tugev tulude kasv ehk poole aasta jooksul igakuiselt 70%. Ta nentis, et suurenev kasum on siiski firma jätkusuutlikkuse parim näitaja ning teeb firma investoritele atraktiivseks.

Kogutud investeeringutega on Kruustüki sõnul plaanis kasvada ehk aasta lõpuks kahekordistada töötajate arvu. Praegu töötab nii USAs kui ka Eestis Testliol kokku kümme inimest. Lisaks plaanib Testlio luua Eestisse ja USAsse kontori, sest siiamaani on tulnud hakkama saada *co-working*-töökeskkonnas ehk kohas, kus töötavad paljud ettevõtted ühes lahtises ruumis.

Tiido ja Partnerid Keeleagentuur OÜ teavitab üleminekust uuele kaubamärgile

NE:ON TRANSLATIONS AND LOCALIZATION

TÕLKEBÜROO NEON

TÕLKED SPETSIALISTIDELT - SEST TEIE SÕNUM ON TÄHTIS

Valdkonnad: tööstus ja tootmine, meditsiin ja tervishoid, juriidika ja finants, IT, jpm.
Tõlkematerjal: lepingud, aruanded, kasutusjuhendid, kodulehed, arvutiprogrammid, jpm.

Tiido & Partnerid
KEELEAGENTUUR

KODULEHTEDE TÕLKED SPETSIAALSE TARKVARAGA ENDISEST KIIREMINI JA MUGAVAMALT!

info@neontranslations.com • www.neontranslations.com • 66 17 400 või 5109863

TESTLIO ühe asutajaliikme Marko Kruustüki sõnul leidis ettevõte nii kiiresti investoreid, kuna neil oli ette näidata igakuine 70% suurune tulude kasv. FOTO: ANDRES HAABU

Äriinglid investeerisid ligi 5 miljonit.

Raha sai 65 firmat

Eesti Äriinglite Assotsiatsiooni liikmed, kes keskenduvad alustavate ettevõtete elluaitamisele, investeerisid eelmisel aastal ühtekokku 4,8 miljonit eurot.

"2013. aasta tulemusega võrreldav või isegi pisut suurem investeeringute maht näitab, et äriinglid on seemnefaasi ettevõtetele stabiilseks kapitaliallikaks," kommenteeris Eesti Äriinglite Assotsiatsiooni (EstBAN) tegevjuht Heidi Kakko.

Kokku tegid EstBANi liikmed eelmisel aastal 100 investeeringut 65 ettevõttesse.

"Äriinglite hulgas tehtud küsitluse põhjal näeme, et investeeringute arv kasvas küll viiendiku võrra, aga samas vähenes keskmine investeeringu maht. See viitab mitmele asjaolule: valdav osa investeeringutest sündis mitme äriingli sündikaadi ehk ühise investeerimise kokkuleppe tulemusena, mistõttu investeering sai olla väiksem. Teisalt osutab see äriinglite küpsusele – senisest enam tegeletakse riskide hajutamisega portfellis," selgitas Kakko.

Keskmine investeeringu väiksem maht osutab äriinglite küpsusele – senisest enam tegeletakse riskide hajutamisega portfellis.
Eesti Äriinglite Assotsiatsiooni tegevjuht Heidi Kakko
FOTO: VEIKO TÕKMAN

Taotlejaid ka teistest riikidest. Rohkem kui sajast avaldusi esitanud *start-up*'ist pääses EstBANi liikmetele end tutvustama 53 ettevõtet, neist 25% pälvis ka äriinglite rahastuse. "Kindlasti näitab see *start-up*'ide kvaliteedi tõusu, aga tugevate globaalse ambitsiooniga ettevõtete pealekasv on meie jaoks alanud aastal väga kriitiline, kui tahame turgu edasi arendada," rääkis Kakko.

Lisaks Eestile oli investeeringu taotlejaid ka USAst ja Soomest, samuti Lätist, Venemaalt ja Ukrainast. Kolmandik rahastatud ettevõtetest olid IKT valdkonnas tegutsevad *start-up*'id, märkimisväärselt palju oli ka finantsteenustega seotud idufirmasid.

EstBANil on 90 äriinglist liiget, kes võrgustiku toel analüüsivad ja teevad ühiselt uusi investeeringuid.

ÄRIPÄEV.EE

LAEVANDUS

Tallinki reisijate arv vähenes

Tallink Grupp vedas tänavu veebruaris 610 785 reisijat, mis on 5% võrra vähem võrreldes eelmise aasta sama ajaga.
Börsifirma teatel jääb veetud kaubaautode maht pisut alla eelmise aasta tasemele ning sõiduautode maht jäi eelmise aasta tasemele. Kõige suurema kukkumise tegi reisijatevedu Läti-Rootsi liinil, kus möödunud kuul veeti 41% võrra vähem kui mullu. Järgnes Eesti-Rootsi liin, kus reisijatenumber kahanes 14,5%. Soome-Rootsi ja Eesti-Soome liini reisijatevedu olid samuti languses, vähenedes kahe liini peale kokku 1%.
Tallinki aktsia on tänavu Tallinna börsil rallinud 24,44% ja 12 kuu lõikes 1% võrra miinuses

VEEMAJANDUS

KIK avas toetusraha kraanid

Keskkonnainvesteeringute Keskus avas taotlusvooru veemajanduse infrastruktuuri arendamise projektidele. Toetust saavad taotleda kohalikule omavalitsusele kuuluvad vee-ettevõtted, kellele kuulub vee- ja reovee infrastruktuur reoveekogumisalal, mille reostuskoormus on üle 2000 ie ehk inimekvivalendi.
Avanenud voorus on võimalik toetust küsida ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuse osutamiseks ning süsteemi hooldamiseks vajalike seadmete, vahendite ja eriotstarbeliste sõidukite soetamiseks. Samuti ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniehitiste juurdepääsuteede rekonstrueerimiseks. Projektid tuleb ellu viia hiljemalt selle aasta 31. detsembriks.

VÕLGLASED SOOMES?
Kiirhagiavalduste esitamine tasumata arvete alusel. Nõustamine eesti keeles.
Mauren OÜ Seppo Maunula
info tel 55 64 64 74, seppo@mauren.ee

Ä Kommentaar

Testlio tegeleb väga perspektiivse alaga

RAGNAR SASS
Garage48 ja Pipedrive'i kaasasutaja

Tegemist on väga tugeva tiimiga. Kui nad seda ettevõtet tegema hakkasid ja Londoni häkkimisvõistlusel prototüüpi ehitasid, küsisid nad minult nõu. Ma olen Testlio tegemisi juba esimesest päevast peale jälginud ja neile nõu andnud.

Kristel on selgelt väga tugeva testimistaustaga ja on testimises väga entusiastlik. Lisaks Marko, kes on üks haruldane tegelane ja suudab hästi hallata tehnilist poolt. Ma arvan, et ala, millega nad tegelevad, on tõusev ja väga suure turuga. Testlio oma potentsiaali poolest, kuhu ta võib välja jõuda, kuulub kindlasti tugevalt sellisesse uude lainesse. Nad kuuluvad kindlasti top kolme.

Tegemist on olulise firmaga, kes jõudis sellisesse kiirendisse, millega võivad uhkustada ülivähesed Eesti idufirmad. Ma näen neis väga suurt perspektiivi.

Ä Mis on mis

Äppide testimiskeskkond Testlio

investoriteks on äppide testimiskeskkonnal Testlio teiste hulgas Techstars, Galvanize, Geekdom ja Bullet Time Ventures.
Kliente on paarkümmend klienti, nende hugas näiteks Voxox, FullContact ja Pipedrive.
Ettevõte on keskendunud tavakasutajale mõeldud äppidele, näiteks e-postirakendus Acompli.

Saksamaa ähvardab uute sanktsioonidega

Saksamaa on teada andnud, et ähvardab Venemaad uute sanktsioonidega, kuna vägivallaaktid Ukrainas koguvad taas hoogu, vahendas Wall Street Journal.

Lääne liidrid arutasid teisipäeval toimunud telefonikonverentsil Ukraina kriisi. Saksamaa liidukantsleri Angela Merkeli esindaja möönis küll teatud "positiivset arengut", kuid rõhutas, et Lääs peaks Venemaad survestama, et too täidaks suuremat hulka Minskis kokku lepitust. "Sanktsioone vähendatakse üksnes siis, kui kõik Minskis kokku lepitu on täidetud. Juhul kui sõjaline tegevus taas elavneb, võidakse rakendada uusi sanktsioone," rääkis esindaja.

ÄRIPÄEV.EE

Naised ootavad 20% väiksemat palka

Naised valmis uue töökoha vastu võtma, kui selle brutokuupalk oli keskmiselt 729 eurot, mehed aga 914 euro eest. Seega ootavad naised viiendiku võrra väiksemat palka kui mehed, näitavad statistikaameti 2014. aasta tööjõu-uuringu andmed.

Väitel "mida küsid, seda saad", on tõetera sees, seisab statistikaameti blogis. Palga- ja karjääriootus on väga oluline tegur, mis võib avada ka Eesti soolise palgalõhe tagamaad.

Palgalõhe puhul räägitakse sageli, et palgalõhe peamine põhjus on see, et naised ja mehed on koondunud erinevatele ameti- ja tegevusaladele. Tegelikkuses pole olukord nii mustvalge, seisab blogis. Naiste ja meeste palgaootuste puhul olid suurimad erinevused teenindus- ja müügitöötajatel (oodatava töötasu lõhe 40,1%),

Hiljuti avaldas Eurostat riikide 2013. aasta soolise palgalõhe näitajad. Eesti olukord ei ole aastaga oluliselt paranenud – sooline palgalõhe vähenes 0,1 protsendipunkti, ent rahvusvahelises võrdluses on Eesti näitaja (29,9%) endiselt suurim. Hoolimata diskrimineerimist keelavast seadusandlusest teenivad naised endiselt peaaegu kolmandiku võrra vähem kui mehed.

Hõivatute ja töötute palgasoovid erinevad samuti – hõivatute puhul oli 2014. aastal naiste ja meeste oodatava töötasu lõhe 19,9%, töötute puhul 24,1%.

ÄRIPÄEV.EE

Valuutasõda: Taani teeb ajalugu

Taani keskpanga tugiostud, et kaitsta Taani krooni euroga seotud kursi spekulatiivsete rünnakute eest, lõid veebruaris kõik rekordid.

Keskpank ostis välisvaluutat summa eest, mis vastab 9%-le Taani SKPst. Rahalises väärtuses on see 168,7 miljardit Taani krooni. Sellega on Taani keskpanga valuutareserv paisunud 735 miljardile Taani kroonile (40% SKPst).

Nordea vanemanalüütik Jan Størup Nielsen kommenteeris, et suurem surve kroonile on järele andnud. See nähtub ka nõrgenenud krooni kursist – teisipäeva õhtul oli krooni kurss 7,4538 krooni eurost, võrreldes 7,44 krooniga veebruari alguses.

Ent keskpanga võitlus pole võidetud. Nomura analüütik Jens Nordvigi arvates ei saa välistada, et Taani keskpangal tuleb käiku lasta veel radikaalsemad meetmed, näiteks ajutise kapitalikontrolli kehtestamine või tehingute maksustamine.

Taani majandusleht Börsen püüab samas optimismi hoida, kirjutades, et spekulandid hindavad olukorda valesti, kui usuvad, et keskpanga valuutareservi kiire paisumine on nõrkuse märk.

ÄRIPÄEV.EE

USA hiiud viivad maksud paradiisi

Kaheksa USA suurimat tehnoloogiafirmat kasvatas mullu oma maksuparadiisi viidud kasumit 69 miljardi dollari võrra.

USA ettevõtete välismaale viidud 2,10 triljoni dollari suurusest kasumist kuulub enam kui viiendik teiste seas sellistele tehnoloogiahiidudele nagu Microsoft, Apple ja Google.

Microsoft, Apple ja Google kasvatasid välismaale kogunenud kasumit aastaga üle 20%. IBM, Cisco Systems, Oracle, Qualcomm ja Hewlett-Packard lisasid *ca* 4 miljardit dollarit. Edetabeli võitis General Electric.

ÄRIPÄEV.EE

MIGRATSIOON

Sisserände riigid tahavad valida.

↑ SUURBRITANNIA iseseisvuspartei juht Nigel Farage avalikustas eile Londonis partei sisserändepoliitika – madala kvalifikatsiooniga idaeuroopased ei ole oodatud. FOTO: REUTERS/SCANPIX

Ä SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Suurest sisserändest on saanud sakslaste suurim mure ning brittidele olulisim teema maikuus toimuvatel parlamendivalimistel.

Eile avalikustas Suurbritannia Iseseisvuspartei (UKIP) oma nägemuse, kuidas tulijate tulv kontrolli alla saada. Päev varem lükkas Saksamaal sisserände debatile hagu alla valitsuskoalitsiooni väiksema partei sotsiaaldemokraatide (SPD) ettepanek, kuidas Saksamaale eelkõige oskustöölisi meelitada.

Mõlemad riigid on OECD andmeil Euroopas peamised väljarände sihtriigid, kus uute tulijate arv lööb rekordeid.

Suurbritannia statistikaameti andmetel oli netosisseränne mullu septembris lõppenud vaatlusaastal 298 000 inimest.

See on vesi UKIPi juhi Nigel Farage'i veskile, kelle sõnul võtavad ELi laienemise järel riiki tulvanud idaeurooplased brittidelt töö ja löövad palgad alla.

Farage tahab taastada "normaalse" sisserände, kontrolli puudumine on tema sõnul vastutustundetu hullumeelsus. Selleks tuleb EList välja astuda.

61%

sakslastest oli vastu sisserändele väljastpoolt ELi, sisserändega ELi riikidest olid nõus pooled vastanuist, selgus Eurobaromeetri küsitlusest.

Eile loobus Farage siiski kvootide seadmisest – varem on ta ülempiirina nimetatud 20 000–50 000 inimest aastas. Konkreetsetest numbritest loobumist põhjendas ta sellega, et inimesed ei usu enam niisuguseid lubadusi. 2010. aastal peaministriks saades lubas David Cameron aastase sisserände kärpida allapoole 100 000 piiri.

Londonis eile UKIPi immigratsioonipoliitika platvormi tutvustades ütles Farage, et kutseoskusteta isikute sisseränne tuleb viieks aastaks peatada ning luua süsteem, mis valib välja vajalike oskustega inimesed. Farage soovitab Austraalia eeskujul kujundatud punktisüsteemi. Kes sõelale jäävad, saaksid viieks aastaks elamis- ja tööloa, mille järel oleks võimalus taotleda Suurbritannias alalist elamisluba.

Saksamaale Kanada punktisüsteem? Uut hoogu sai sisserände debatt sel nädalal ka Saksamaal, kus samuti käärib rahva rahulolematus. See väljendub islamivastase liikumise Pegida meeleavaldustes ning algselt eurovastasena alustanud, kuid ka sisserände teema pardale võtnud partei AfG (Alternatiiv Saksamaa jaoks) tasapisi kasvanud populaarsuses. Arvamusküsitluste järgi võib AfG 2017. aastal Saksamaa parlamenti jõuda. Liidumaade parlamentides on esimesed kohad käes.

Saksamaa tööstuses süveneb samal ajal tööjõu puudus. Jaanuaris oli töötuse määr Saksamaal Eurostati andmeil 4,7%, madalaim kogu ELis. Painet lisab elanikkonna kiire vananemine. Suurim puudus töötajatest on insenerialadel, tootmises ja tervishoius.

SPD ettepanek sisserände reguleerimiseks puudutab pigem tulijaid väljastpoolt Euroopa Liitu, kuna majandusolude paranedes võib sisseränne teistest liikmesriikidest raugeda. Eeskujuks on võetud Kanada punktisüsteem, kus sisserändeloa taot-

turundusnimekirjad.ee

meie juhuslikke valikuid ei tee
130 000 otsustajat 95 000 ettevõtet

KOOSTA OMA NIMEKIRI

Oodatud vaid oskajad

76%

Suurbritannias küsitlusele vastanutest leidis, et sisseränne on viimasel 10 aastal olnud liiga suur, selgus YouGovi uuringust.

lejad saavad punkte sõltuvalt keeleoskusest ja (kutse)haridusest. Tööluba väljastataks esialgu kolmeks aastaks ning palga puhul kehtiks tingimus, et see ei või olla madalam Saksamaa vastavas sektoris või piirkonnas kokku lepitud palgatasemest.

Saksamaal praegu kehtivale sisserände süsteemile heidetakse ette, et see seab väljastpoolt ELi tulijaile liiga palju tõkkeid, nõudes muu hulgas sisuliselt olemasoleva väljaõppe ülekordamist Saksamaal.

Uue seadusega tahavad sotsiaaldemokraadid rõhutada sisserände tähtsust Saksamaa majanduse jaoks.

"Lähemal 10 aastal kaotame demograafiliste trendide tõttu kuni 6,7 miljonit tööealist inimest," rõhutab SPD probleemi tõsidust, nentides, et sisseränne peaks püsima vähemalt viimaste aastate tasemel. Vastasel juhul on pensioni- ja tervishoiusüsteem kasvava surve all.

Eelmisel aastal kasvas netosisseränne Saksamaale enam kui kahe kümnendi kiireimas tempos, küündides 470 000 inimesele. Üle kahe kolmandiku tulijaist olid ELi majandusraskustes või vaesematest liikmesriikidest.

SPD koalitsioonipartner CDU võttis ettepaneku vastu kohati leigelt, kohati "plaanimajandust" taunides. Sellega on CDU nõus, et Saksamaa vajab hädasti oskustöölisi juurde, kuid pigem eelistatakse parandada olemasolevat seadust.

Kantsler Angela Merkel veel seisukohta ei võtnud. Ta ütles, et peab esmalt ettepanekusse süüvima.

Karm retoorika toob hääli. Suurbritannias on UKIP arvamusküsitluste järgi 15%ga kolmandal kohal ja võib uues parlamendis kujuneda mõjukaks, kuna ostustavat enamust ei prognoosita ei konservatiividele ega tööparteile.

Uuringufirma YouGov küsitlus näitas, et teemadest läks inimestele valimiste eel enim korda just sisseränne. Farage'ile annab see hea võimaluse peaminister David Cameroni rünnata. Cameron möönis, et pole suutnud sisserännet vähendada, kuid kordas seisukohta, et väiksem sisseränne oleks riigile parem.

Ehk teisisõnu – Farage'i mõned aastad tagasi veel äärmuslikuks hinnatud seisukohad on koha leidnud Briti peavooluparteide poliitikas. Cameroni partei lubab piirata sisserändajate juurdepääsu sotsiaaltoetustele, tööpartei aga lubab piirivalvureid juurde palgata.

Iirimaa kutsub omasid koju

Iirimaa peaminister Enda Kenny lükkas sel nädalal käima kampaania Global Irish, mis kutsub majanduskriisi eest riigist lahkunud iirlasi koju tagasi.

"Me tahame, et inimesed saaksid tagasi tulla," ütles Kenny. "Me vajame neid inimesi ja ootame neid."

Valitsuse programm kujutab endast erisuguseid tugiteenuseid ja teavitust spetsiaalsete veebilehtede vahendusel, et kodumaale naasmist hõlbustada, kirjutas eile Financial Times. Naasjatele kaalutakse muu hulgas ka maksusoodustuste andmise võimalust.

Corki ülikooli 2013. aastal tehtud uuring näitas, et Iirimaalt oli väljaränne olnud elanike arvu kohta suurem kui teistest euroala kriisist enim kannatanud riikidest.

Paljud lahkujad olid kõrgharidusega valdavalt IT ja meditsiini alalt, mis on oskused, millele on ka mujal maailmas hõlbus rakendust leida.

Singapur on kalleim linn

Kagu-Aasia linnriik Singapur on teist aastat järjest maailma kõige kallim linn, selgub Economist Intelligent Uniti (EIU) uuringust.

Möödunud aastaga samad on kõik viis kõige kallimat linna: teisel kohal on Pariis, kolmandal Oslo, neljandal Zürich ja viiendal Sydney, vahendas CNBC.

"See on väga harv, et viis kõige kallimat linna on kaks aastat järjest samad," ütles EIU.

Kuuendaks jäi Melbourne ning esikümnesse mahtusid veel Genf, Kopenhaagen, Hongkong ja Soul.

Lõuna-Korea pealinn Soul oli kümne kalleima linna seas esimest korda. Souli elukallidus on nüüd Hongkongiga samal tasemel.

EIU märgib, et valuutakursse arvestades võiks kõige kallimad linnad olla hoopis Genf ja Zürich, seda Šveitsi frangi euroga seotuse kaotamise tõttu.

Uuring reastab linnade elukallidust tarbekaupade hindu võrreldes (söök, jook, riietus, kommunaalkulud, erakoolid, vabaaja tegevused jm).

ÄRIPÄEV.EE

MAKSUKONVERENTS
NUTIMAKSUD
2015
18. märtsil
Original Sokos Hotel Viru konverentsikeskuses

Lektorid:

- Grant Thornton Rimess OÜ maksunõustaja, Sisekaitseakadeemia Finantskolledži maksunduse ja tolli õppetooli juhataja, mag.iur TÕNIS ELLING
- Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika asekantsler DMITRI JEGOROV
- MTA peadirektor MAREK HELM
- Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja peadirektor MAIT PALTS
- Kindsigo Konsultatsioonid juhataja, maksunõustaja AULE KINDSIGO
- Intrum Justitia käibemaksuosakonna juhataja ANNIKA REPPO-KIRSIPUU
- OÜ Primend tegevjuht TOOMAS MÕTTUS
- ASi Opus Capita tootejuht INDREK ALLAS
- Tammiste Personalibüroo juht SIRJE TAMMISTE

Konverentsil osalemine maksab 12. märtsini 179 eurot (km-ga 214,8 eurot).
Täishind on 249 eurot (km-ga 298,8 eurot).

Täpsem info ja registreerimine veebis
www.seminar.aripaev.ee

Äripäev
ÜLLATAVALT PALJU™

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Urve Vilk, tel 667 0340, e-post urve.vilk@aripaev.ee

MESS

Tee end maailmale nähtavaks.

Oluline korralik kavandamine

PILLE IVASK
kaasautor

Teemamess on ettevõttele hea viis oma toodangut näidata ja sõlmida lepinguid uute võimalike koostööpartneritega. Eduni jõudmine nõuab aga pikka ettevalmistust ning tarka esinemist.

Kuna messil käimine on kulukas, tasub sellel osalemine pikalt ning põhjalikult kavandada.

Ettevõtete hinnangul on enne messile minekut tähtis läbi mõelda, miks messile üldse minna tahetakse ja millist kasu sellest saada soovitakse. "Tuleb läbi mõelda, kas see on vajalik uute kliendisuhete otsimiseks, uudistoodete või oma ettevõtte tutvustamiseks," loetles Salvesti turundusjuht Aulike Miljand. Tema hinnangul ei ole messil kliendisuhete otsimine tänapäeval eriti levinud.

Sama meelt on Pure Line Producti juhatuse liige Raul Altmäe, kelle sõnul peab ettevõttel olema eelkõige selge visioon, kuidas toode huvilisteni viia.

Värska Vesi ASi juhatuse esimees Urmas Jõgeva soovitas messile minekut pikalt kavandada seetõttu, et viimasel hetkel tehtud otsus tähendab tavaliselt läbikukkumist. "Võimalusel võiks leida partneri või partnerid, sest ühisstendiga minek pole nii kulukas," ütles ta. Jõgeva hinnangul tasub endale täpselt aru anda, kui suurt väljapanekut tahetakse.

Ühest külastusest ei piisa. Altmäe hinnangul tuleb käia samal messil mitu aastat järjest. "See on oluline märk neile, kes mõtlevad koostööst, aga ei ole jõudnud kokkusaamiseni, ent tähtis ka neile, kellega koos töötad, sest aitad kaasa ka nende turundusele."

> **Kui tegeled rohkem kui ühe valdkonnaga, ei ole vaja kõiki neid messile üles panna.**
> Salvesti turundusjuht Aulike Miljand

Messide külastamise regulaarsust peab tähtsaks ka Jõgeva. "Külaliste arv on messil väga suur. Samad külastajad ei pruugi väljapanekut esimesel korral märgata, kuid võivad seda teha järgnevatel aastatel. Peab olema valmis selleks, et esimesel korral ei saavutagi soovitud tulemust," nentis ta.

Tuleb silma paista. Kuna messid on suured ja messitelgid reeglina üüratud, on väljapanek kõige tähtsam. Kui olla eraldi stendipinnal, on Miljandi hinnangul väga oluline, et stendi kujundus ei oleks väga kirju.

Kindlasti tuleks kujunduses lähtuda eesmärkidest, milleks messile minnakse. "Vastasel juhul võib stendis olemine muutuda raskesti hallatavaks. Messil on oluline anda külastajatele infot kas voldikutel või tootenäidistena," selgitas Miljand.

Väljapanek peaks Altmäe sõnul kindlasti millegi poolest eristuma, et see kutsuks toodangut vaatama. Samuti on hea osaleda uute toodete konkursil, mille võitmise korral on võimalik saada erilist tähelepanu nii kataloogides kui ka vitriinides. "Meil õnnestus see 2011. aastal Kölnis," lausus Altmäe.

Miljandi sõnul loob läbimõeldud tegevus ettevõttest hea pildi. "Kui tegeled rohkem kui ühe valdkonnaga, ei ole vaja kõiki neid messile üles panna, keskenduda tasuks olulisimale," soovitas Miljand. Muude valdkondade kohta saab alati infot jagada lisamaterjalides.

Keskendu staartootele. Altmäe sõnul võiks messil esile tõsta ühte kindlat toodet. "See aitab rohkem tähelepanu konkreetsele asjale juhtida. Selle valguses on juba hea alati ka teisi tooteid tutvustada," märkis ta.

Altmäe lisas, et loomulikult on kõige tähtsam kvaliteet ja kõik muu tuleb selle ümber. "Kui kvaliteeti ei ole, ei piisa ühestki pakendist, et klient või tarbija sulle truuks jääks," rääkis ta.

Jõgeva ütles, et tähtis on ka väljapaneku suurus – väiksemad väljapanekud võivad jääda märkamatuks ning soovitud kontakte ei teki.

Saku Õlletehase turundusdirektor Kadri Ärm soovitas lähtuda sihtgrupi soovidest, sest väljapanek peaks neile huvi pakkuma. "Kui juba minna, siis selliselt, et märgatavus ja tähelepanu oleks garanteeritud," lisas ta.

Altmäe märkis, et loomulikult tuleb messidel olla ise aktiivne ja pakkuda külalistele toodet. "Kunagi ei tea, kes sinu toodangut proovib ja kuidas või kuhu see elamus võib välja jõuda," lausus Altmäe. Arvestada tasub ka teiste riikide kultuurilisi ja suhtlemise iseärasusi. "Liigne pealetükkivus ei tule kunagi kasuks!" õpetas ta.

Jõgeva toonitas, et toodete esitlejad peaksid olema puhanud, mistõttu on mõistlik messile kaasa võtta rohkem inimesi. Lisaks oleks hea rääkida ladusalt mitut võõrkeelt. Jälgida tasuks ka konkurentide väljapanekuid ja tegevusi.

Pärast messipäeva tasuks käia mõne paljulubava kliendiga õhtust söömas või lep-

DUROC MACHINE TOOL

- Doosan treikeskused ja töötlemiskeskused
- Hartford töötlemiskeskused
- FACCIN rullvaltspingid
- Microcut *teach-in* treipingid
- Baykal painutuspingid ja giljotiinid
- Fermat sisetreipingid
- Mitsubishi laserlõikepingid

Meie laos on üle 100 uue ja kasutatud pingi, vaata lisa **www.duroc.ee**

DOOSAN Doosan Infracore Machine Tools · Baykal MACHINE TOOLS · Hartford SHE HONG · FACCIN · Microcut · Fermat · MITSUBISHI ELECTRIC

Duroc Machine Tool OÜ Tel 736 6648 info@duroc.ee **www.duroc.ee**

CEDO KAUBANDUS

Tööriistapood

- Metallilõikeseadmed
- Suruõhuseadmed
- Keevitusseadmed
- Elektrikäsitööriistad

YCM

CNC-juhtimisega täisautomaatne lintsaag YCM-300 CNC

YCM-300CNC	●	○	□	▭	▦ (mm)
0°	100	260	255	295×230	290 x 100
45°	80	240	215	225×215	
60°	50	160	130	160×130	

TARTU: Vasara 52d **PÄRNU:** Tallinna mnt 84 **www.cedo.ee** **Lühinumber: 1691**

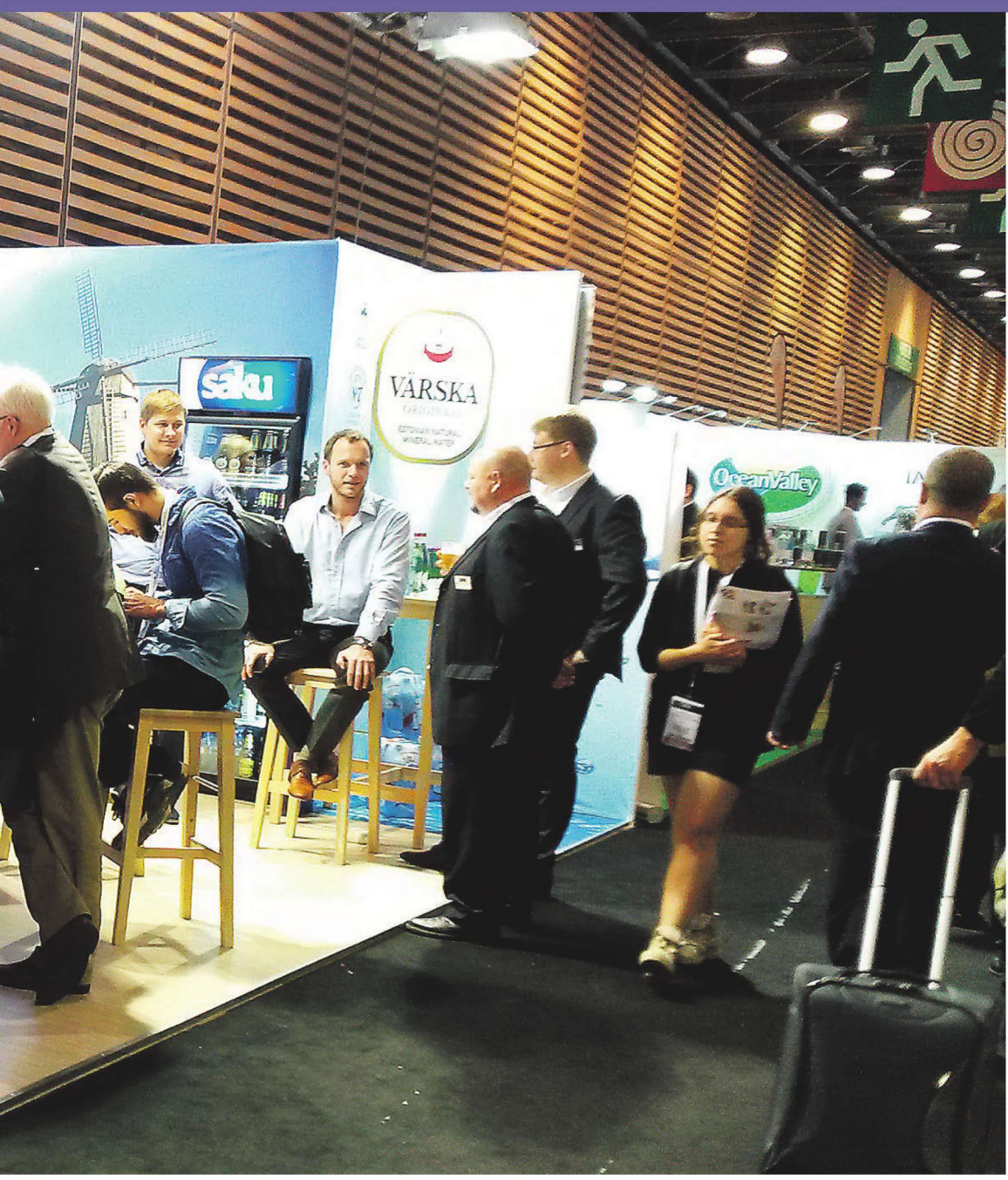

← **MESSIL** edu saavutamiseks oleks parim keskenduda ühele staartootele, nagu Saku tegi mullu Pariisis rahvusvahelisel toidumessil SIAL. FOTO: SAKU ÕLLETEHAS

Ä Tasub teada
Millele enne messile minekut mõelda?

Mida soovitakse messil saavutada?
Kus soovitakse toodangut turustada?
Kes on toodangu sihtgrupp?
Kuidas toodangut tarbijani viia?
Sealhulgas milline on vajalik dokumentatsioon sihtriiki eksportimiseks.

„Kunagi ei tea, kes sinu toodangut proovib ja kuidas või kuhu see elamus võib välja jõuda.
Pure Line Producti juhatuse liige Raul Altmäe

Ka SINA – võid liituda **HAAS** "perekonnaga".
jaan@abplanalp.ee
tel. 510 3725
Haas Automation
Simple. Innovation.

FUNKTSIONAALNE
MOOS
MUSTIKAST & VAARIKAST
Kiudainetega
AAKRE MOOS
25 AASTAT TOOTMIST
VALMISTATUD VALGAMAAL EESTI MARJADEST
www.moos.ee tellimine@moos.ee

AUTOD
Volvo tahab juhita autod tänavatele tuua
Mobile Worldi kongressil ütles Volvo infojuht Klas Bendrik CNBC-le, et ettevõte arendab ja katsetab juhita autot.
"Tahame panna 100 autot Göteborgis sõitma. Neid juhiksid tavalised inimesed tavalistel teedel. Testimine näitab, kas autod kõlbavad ka ülejäänud Euroopasse ja USAsse," ütles Bendrik.
Volvo peab läbirääkimisi transpordiametnike ja seadusandjatega, et juhita autod saaksid teedele asuda juba 2017. aastal.
Renault-Nissani tegevjuht Carlos Ghosn ütles, et ka nemad arendavad juhita autot ning saavad selle ilmselt valmis 2020. aastaks.

LEMMIKUD
tööstusuudised.ee loetuimad uudised

Seaduslikult segamini rahakotid. Riigikohus muutis praktikat äriühingu ainuosaniku tehingute seaduslikkuse hindamisel.
Kogu tõde uuest kohustusest: pakendiaruannete auditeerimine. Pakendiseaduse muudatused tõid ettevõtetele pakendiaruannete auditeerimise kohustuse.

pida kokku uus aeg kohtumiseks, et luua vabamas õhkkonnas parem kontakt. Nii saab võimaliku partneri kohta rohkem teada, jagas Altmäe nippe.

"Ühest messist võib tulla väga palju kasu. Meie kogemus näitab, et oleme igal aastal saanud messilt vähemalt ühe hea koostööpartneri ning see on kindlasti ennast ära tasunud," lausus Altmäe.

Ühisstend hoiab raha kokku. Messile võib minna oma stendiga, aga Eesti Toiduainetööstuse Liidu liikmetel on võimalus olla väljas ka toiduliidu alal.

Pure Line Product osales eelmisel aastal Berliini tuntud toidumessil Grüne Woche ja Helsingi toidumessil. "Väikeettevõtetel on kindlasti raske osaleda igas riigis eraldi messil. Seetõttu osaleme ka meie ainult ühel ülemaailmsel toidumessil aastas, et kulutused ei läheks väga suureks," selgitas Altmäe.

Messidel osalemist aitab organiseerida Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, kes taotleb ettevõtetele selleks Euroopa Liidust raha. See raha katab messi stendi ruumi ja standardlahendustest 75%, samuti 75% ühe inimese sõidu- ja elamiskuludest, ütles Altmäe.

Eristumine on kallis. Altmäe sõnul on ruum ja standardlahendus tavaliselt messidel kõige odavam. "Kujunduse erilahendused, mööbli ja külmikute tellimine, elekter, valgustus ja muu selline on ettevõtte enda kulutus," rääkis Altmäe.

Suurtel messidel on aga hea, kui kohal on mitu inimest. Pure Line'i puhul on Altmäe sõnul tarvis kohapeal vähemalt nelja inimest.

"Kokku teeb see küllaltki suure kulutuse ja seda isegi Euroopa Liidu raha arvestades. Samas on messidel käimine üks kõige tõhusamaid võimalusi leida uusi kontakte ja kohtuda vähemalt üks kord aastas ka oma teiste partneritega, kellega töö juba käib," rääkis Altmäe.

Kuidas kaupa messile transportida?

Mõni ettevõte saab kauba messile lihtsalt kulleriga, aga näiteks jäätisetootjal on palju raskem.

Logistika oleneb suuresti messi asukohast, ütles Saku Õlletehase turundusdirektor Kadri Ärm. "Välismaale oleme asju reeglina saatnud kindlustatud kulleriga ja piisava ajavaruga, et juhul kui midagi juhtub, jõuaks veel reageerida."

Hoopis teine lugu on sügavkülmas kauba transportimisega. Pure Line Producti juhatuse liige Raul Altmäe ütles, et sügavkülma puhul on teised logistilised probleemid, mis riigiti erinevad. "Erinevalt muudest kaupadest on sügavkülmakauba puhul oluline, et iga lüli tootjast tarbijani toimiks õlitatult ja jäätise temperatuur ei langeks," selgitas ta.

Kui see juhtub, muutub jäätise maitse ja väljanägemine, mistõttu kannatab alati tootja, märkis ta.

"Seetõttu on ka riikide kaupa üliloluline teada, kas messidelt otsitakse kontakte otse kaubanduskettidega, edasimüüjatega või soovitakse teha kellegi kolmandale hoopis allhanget kellegi teise kaubamärgi all," lausus Altmäe.

75%
messi stendi maksumusest ja sama palju ühe inimese sõidu- ja elamiskuludest katab põllumajandus-kaubanduskoda Euroopa Liidu rahaga.

Protsessi-automaatika
INNOVATION BY EXPERIENCE
Usaldusväärsed lahendused tootmisprotsesside automatiseerimiseks.
ÅF-Automaatika OÜ
on maailma juhtiva dosaatorpumpade ja protsessijuhtimise seadmete ning protsessilahenduste tootja ProMinent®
volitatud partner Eestis.
ÅF-Automaatika OÜ • Lesta 14, Tallinn 13516
tel 6718130 • Tähe 114c, Tartu 51013
www.automaatika.ee

↑ EESTI ENERGIA pressiesindaja Eliis Vennik. FOTO: RAUL MEE

Vähem prügi. Jäätmed jõuavad taaskasutusse

LENNART KÄÄMER
kaasautor

Eestis hästi toimiv tagastussüsteem kindlustab, et lõviosa tootmises olevast materjalist läheb taaskasutusse, kuid jäätmetele võib leida ka muid lahendusi.

Põlevkivituhk sobib nii teelappimiseks kui ka tsemendi valmistamiseks. Eesti Energia pressiesindaja Eliis Venniku sõnul leiavad kohaliku põlevkivitööstuse kõik kolm peamist tootmisjääki – põlevkivituhk, aheraine ja põlevkivigaas – oma koha kõrvalsaadustena.

"Mida enam kõrvalsaaduseid kasutatakse, mitte ei utiliseerita, seda suurem on põlevkivist saadav väärtus nii energeetilises kui ka keskkonnasäästlikus võtmes," selgitas Vennik, kelle sõnul on nii põlevkivituha kui ka põlevkivigaasi taaskasutus energiatööstuses üha enam kasvanud.

Venniku sõnul leiab ligi 70% taaskasutatavast põlevkivituhast kasutust Eestis ja umbes 30% Venemaal. Väiksemates kogustes tuhka on läinud ka Soome, Rootsi, Lätti ja Leetu, kuid viimased kasutavad seda pigem teadus- ja arendustööks.

Kasulik ehituses. "Põlevkivituhal on erinevaid rakendusi," märkis Vennik. Tee-ehituses hinnatakse põlevkivituhka ebastabiilsete pinnaste mass-stabiliseerijana, põllumajanduses on põlevkivituhk tuntud standardiseeritud väetisena. Enim tarvitatakse meie põlevkivituhka ehituses, samuti on see oluline komponent portlandtsemendi tootmisel.

Põlevkivituha kasutamine ehitusmaterjalina on Venniku sõnul tänuväärne, sest aitab hoida kokku taastumatuid loodusvarasid, nagu liiv, lubjakivi ja kips, ning suurendab põlevkivist saadavat väärtust.

Kaevandamisjääki aherainet ja sellest toodetud killustikku kasutatakse aga nii kergliiklusteede ja metsateede kui ka teetrasside ning platside ja parklate rajamisel, sõnas Vennik. Ehitustöödel täitematerjaliks kasutatav aheraine on tegelikult lubjakivi, mis asub põlevkivikihtide vahel. See tuleb maa seest välja põlevkivi kaevandamisel ning seda purustades valmistatakse erineva fraktsiooniga killustikku.

"Aheraine ja killustiku transport on küllaltki kallis ja seetõttu on selle taaskasutuse osakaal sõltunud seni otseselt Ida-Virumaal tehtavatest tee-ehitustöödest ja teiste objektide rajamisest," lisas Vennik.

Eelmisel aastal taaskasutati 1,8 miljonit tonni aherainet, kuid parimatel taaskasutusaastatel on aheraine taaskasutus olnud ka üle 3 miljoni tonni.

Jäätmed abivajajatele. Meditsiiniliste puhastusvahendite ja kosmeetika tootmisega tegelev Chemi Pharm on näide tööstusest, mis on valinud tootmisprotsessi, mis jäätmeid ei tekita.

Firma tegevjuhi Ruth Oltjeri sõnul lähevad sisendkomponendid täielikult tootesse ja tootmisprotsessi käigus midagi järele ei jää. "Ainsaks jäätmete tekkimise allikaks on tooted, mille "parim enne" hakkab lähenema lõpule ja neid me ei taha enam müüki lasta. Anname need tasuta MTÜdele, näiteks loomade varjupaigale," sõnas Oltjer.

Kõige rohkem tekib Oltjeri sõnul hoopis kartongjäätmeid ja metall- ning plastiktaarat, kuid need lähevad taaskasutusse – lepinguline taaskasutusorganisatsioon korjab need igal nädalal tootmisterritooriumilt kokku.

"Osa toorainetaarat saab kasutada toodete pakendamiseks. Sel juhul on kliendid huvitatud suuremast taarast (näiteks 200-liitrine vaat) ja see on sealjuures korduvkasutatav ehk siis vaat tuuakse kliendi juurest tagasi ja täidetakse uuesti. Seda muidugi ainult toodete puhul, mida saab ja tohib selliselt pakendada," rääkis ta.

1,8

miljonit tonni aherainet taaskasutati mullu Eestis. Parimatel aastatel on on aheraine taaskasutus olnud ka üle 3 miljoni tonni.

EKSPERT PLASTIDE TÖÖTLEMISES!
• CNC-treimine ja -freesimine
• Akrüüli liimimine ja kuumpainutus
• Punkrite ja kallurite vooderdamine
• PE-profileerimine
• PE- ja PP-keevitus
• Termovormimine
• Laserlõikus
• Vesilõikus
EPDA
Materjalid, mida töötleme ja müüme:
Termoplastid (PA, POM, PC, PMMA, PETP, PE, PTFE, PVC, PEEK, ESD materjalid, jpt)
Elastomeerid (tehniline kumm – SBR, NR, NBR, EPDM, silikoonkumm; polüuretaanid)
Komposiidid (tekstoliit, GPO, FR4, IGML, CEM-1, grafiit)
Vahi tee 7, Vahi tööstuspark, Tartu vald
Telefon: (+372) 737 7820
E-post: tplast@tplast.ee
Masina 22, Tallinn
Telefon: (+372) 650 6888
www.tplast.ee
Merrem Tööstusplast

Tööstusuudised
www.toostusuudised.ee

PUMBAD VENTIILID LAADIMISSEADMED

www.pump.ee Pärnu mnt 388a, 11612 Tallinn, tel 697 2572, bahr@pump.ee

Saku tahab panna õlle lagunevasse pudelisse

Saku Õlletehas tahaks koos Carlsbergi grupiga kasutusele võtta biolagunevad puitkiust joogipudelid, ütles tootmisjuht Marika Tungel.

Tungeli sõnul on Saku Õlletehas õnnega koos, et kuulub Carlsbergi gruppi, mis on jätkusuutliku ettevõtluse poolest maailmas esirinnas. "Näiteks tutvustas Carlsberg hiljutisel Maailma Majandusfoorumil Davosis algatust, mille eesmärk on kolme aastaga töötada välja täiesti biolagunev puitkiust pudel. Projekti eesmärk on toota täiesti jäätmevaba pudel, mis oleks joogitööstuses teedrajav uuendus," tõi Tungel näite.

Tungeli sõnul oli Saku Õlletehase aastane jäätmete koguhulk mullu veidi üle 700 tonni, mis on aasta varasemaga võrreldes ligi 5% vähem – seda kasvanud tootmismahu tingimustes.

Tungeli sõnul otsitakse pidevalt võimalusi, kuidas jäätmete hulka vähendada, kuna tekkivad jäätmed on tootmisettevõttele otsene kulu.

Seetõttu on tähtis teadvustada, et keskkonnaalaste tegevuste hulka ei kuulu mitte pelgalt nn silmaga nähtav ja käega katsutav prügi, vaid vähemalt sama oluline on tootmises näiteks reovee koguse ja tööstusliku keskkonnajälje vähendamine.

Äripäeva raamatuklubi

UUDISED

MAAILMA PARIMAD ÄRIRAAMATUD

MÄRTS 2015

Tõhus müügiraamat

Iga ettevõte vajab pidevalt uusi kliente. Miks aga uute klientide leidmine hoolimata pingutustest siiski sageli takerdub?

„Müügi kasvatamine“ pakub lihtsat mudelit, kuidas uute klientide leidmise süsteem tööle panna. Kõige tähtsam on määratleda õiged kontaktid ning valmistada ette mõjus, kliendikeskne müügikõne. Oluline on müügiolukorras ohjad enda käes hoida ning mitte klienti oma jutuga üle kallata, vaid astuda temaga dialoogi. Pealtnäha lihtne – nii ju müüjad teevadki. Ometi kaasneb nende lihtsate tõdede praktikas järgimisega hulk komistuskohti.

Raamatu autor Mike Weinberg on ise suure müügikogemusega ning töötab müügikonsultandina. Ta toob rohkelt tüüpiliste müügivigade näiteid ning annab juhised, kuidas neid vigu ära hoida. Tema nõuanded tabavad täpselt müügi valupunkte, sest need on autorile omast kogemusest hästi teada. Ta ei eita, et uute kontaktidega ühenduse võtmine on müüja jaoks sageli kõige raskem samm, ja väidab, et ükski müügimees ei ole automaatselt uute klientide otsimise lainel. Ta tunnistab, et igal potentsiaalsel kliendil on käepärast kaitsekilp, mille ta esimesel võimalusel müüja vastu tõstab. Kuid Mike Weinbergil on varuks hulk häid nõuandeid, kuidas neist takistustest üle saada. Tema põhimõte on, et müük on lihtne, seda pole vaja mingi trikitamisega keeruliseks ajada. Müümise lihtsad põhitõed peavad aga olema hästi selged ning võtted hoolikalt teravaks lihvitud ja kätte õpitud.

Signe Rummo

KUU KLUBIRAAMATUST LOOBUMISE TÄHTAEG ON 20. MÄRTS

Kommentaar

MÜÜK ON LIHTNE

Müük on lihtne. Sellise väite peale vihastab tõenäoliselt iga müügiesindaja. „Kuidas nii?” küsib ta solvunult, meenutades igapäevaseid stressi tekitavaid müügivestlusi ja sadu ei-sid.

Mike Weinberg kutsub naasma müügi põhiolemuse juurde ja soovitab loobuda illusioonist, et kusagil leidub imenipp, mis asendab müüja igapäevast mõtestatud tööd. Ta keskendub uute klientide leidmisele ja ütleb kohe raamatu alguses: kui otsite õpetusi klienditeenindusest, võite lugemisest loobuda. See on teine teema.

Raamat algab müügis levinud vigade lopsaka kirjeldamisega. Ületanud soovi raamat nurka visata, sest kirjeldatu mõjub valusalt kui soolvesi haavale, leiate palju kasulikke nõuandeid. Lisaks saate häid küsimusi, mis võtavad teema kokku ja annavad ainet loetu mõtestamiseks.

Kas teate, mis eristab tipptegijat äparduvast müügiesindajast? Erinevus võib olla vaevumärgatav, kuid suurepärase tulemuse saavutamiseks otsustav. Sain lehekülg lehekülje järel oma kogemustega paralleele tõmmata ja äratundmisrõõmu kogeda. Ehkki autor elab Ameerikas ja teeb visiite suurfirmadesse, on põhimõtted universaalsed ning kehtivad asukohast ja müügimeetodist sõltumata.

Weinberg võib esmapilgul paista uuenduste vastasena, hoiatades uute trendide lõksu langemast. Ühe negatiivse näitena toob ta müüdi, mis propageerib proaktiivsete müügikõnede mõttetust ja mida levitab liikumine Müük 2.0. Kui see oleks nii, võiksid ettevõtted müügiosakonnad laiali saata, arvab Weinberg. Ta kutsub uusi lahendusi aktiivselt kasutama, kuna need annavad olulist lisaväärtust, kuid soovitab mitte minna Facebookist või LinkedInist liigsesse elevusse.

Mulle meeldib raamatust läbi kumav isiklik kogemus. Weinberg pole elukauge müügikonsultant või lennuka sõnavooluga kirjanik. Ta võtab endale loomuliku õiguse väita, et müügitöö põhireeglid on lihtsad, kuna ta on seda tööd kaua ja armastusega teinud ning suhtub müüki kirega.

Weinberg kasutab mõnes peatükis sõjandustermineid, mis mulle müügi kontekstis tavaliselt ei meeldi – me pole ju klientidega sõjajalal. Tema sõnakasutus ei tulene siiski agressiivse müügistiili propageerimisest, sõjandusterminid aitavad kõige täpsemini väljenduda. Autor rõhutab pidevalt kliendi vajadust ning palub peeglisse vaadata ja küsida, mis tunde me vestlispartneris tekitame.

Soovitan raamatut kõigile, kes müügiga mingil moel kokku puutuvad. See aitab paremini mõista müügiprotsessi mõjutavaid nüansse. Kuna müügiosakonna töö sõltub kogu ettevõtte meelsusest ning müüjate professionaalsus mõjutab omakorda kogu ettevõttest tekkivat kuvandit, on „Müügi kasvatamine” vajalik lugemine mitte ainult müügijuhtidele.

Liivi Kedelauk
Äripäeva teabekirjastuse direktor

MÜÜGI ABC

Raamat paneb tõsiselt vaatama enda sisse, põhjalikult mõtisklema müügitöö üle. Tihtipeale kasutavad müügiinimesed väga paljusid raamatus välja toodud nippe, kuid teevad seda intuitiivselt, ning kui müük ei õnnestu, ei saada aru, mis siis päriselt valesti läks. Tähtis ongi müügiprotsess enda jaoks läbi mõelda ja hakata teadlikult tegutsema, saada aru oma plussidest-miinustest ning teha nendega tööd. Just sellise võimaluse see raamat annabki, aitab leida iseenda potentsiaali ja motivatsiooni. Kindlasti tasub seda raamatut pärast läbi lugemist ikka ja jälle kätte võtta, iga kord märkab üha uusi nüansse. See on väärt lugemine kogenud müügihuntidele ja nende juhtidele ning hea ABC alustavale müügispetsialistile.

Viktoriya Epifanova
AS Eesti Telekomi telefonimüügi spetsialist
Bestsales.ee konkursi „Parim müük 2014“ finalist

Eripakkumised klubi liikmetele

HINDAMATU
Äripäev 2012, 368 lk
Raamat avab ukse hinnakujunduse ning meie ostuotsuste taga olevasse vastuolulisse maailma.

klubihind **10.-** tavahind 28,50

EMOTSIOONIDE ESMAABI
Äripäev 2014, 288 lk
Tõhusad võtted emotsionaalse tasakaalu taastamiseks: kuidas end ebaõnnestumiste korral ise aidata.

klubihind **15.-** tavahind 36.50

OTSUSTAMISE 4 SAMMU
Äripäev 2014, 288 lk
Seda neljast sammust koosnevat otsustusprotsessi järgides võime kindlad olla, et oleme teinud kõik endast sõltuva parima otsuse langetamiseks.

klubihind **18.25** tavahind 36.50

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Ken Rohelaan, tel 667 0254, e-post ken.rohelaan@aripaev.ee

ÄRILAUSE

Evald Rooma ehk Onu Eskimo: Mind haaras vana vaimustus ja soov raha teenida.

Eesti vanim ettevõtja nakatus äripisikuga uuesti 75aastaselt, kui otsustas koos naisega, et hakkab uuesti otsast peale. Tänavu saab Rooma 104aastaseks.

ÜKS KÜSIMUS

Ametiautode kasutuse kontrolli tõttu parklates sattus maksuamet terava kriitika alla ja ameti juht Marek Helm esitas lahkumisavalduse. Miks ettevõtjad nüüd Marek Helmi toetavad?

PAUL VARUL
vandeadvokaat

Arvan, et autode jälitamine kui selline ettevõtjatele ei meeldinud ning selles ei ole nad oma seisukohta muutnud. Küll aga tundub neile Marek Helmi tegevus MTA juhina tervikpildis vastuvõetav ja nad ei pea autode jälgimist nii suureks patuks, et sellepärast peaks Helm ametist lahkuma.

TOOMAS TAMSAR
Eesti Tööandjate Keskliidu juht

Kahjuks on seda, mis maksusüsteemis kriitikat väärib, viimastel aastatel tõesti palju juurde tulnud. Kuid MTA juhi Marek Helmiga on meil olnud hea ja konstruktiivne koostöö. Kui seadusandja eeldab, et maksupetturiks tehakse igaüks, kes lubab tööauto kasutajal tööle sõites ka lapse kooli viia, siis pole probleem mitte maksuametis, vaid seadusandjas.

JANEK MÄGGI
OÜ Powerhouse juhatuse liige

Kõik ettevõtjad kardavad maksuametit isegi siis, kui nad kõik maksud piinliku aususega on ära maksnud ja peale ka. Samas tundub kõigile, et makse peame maksma liiga palju. Seega käivad maksuameti siunamine ja kartmine käsikäes ning sellest tulenevalt on tekkinud ka sellised erinevad aktsioonid. Loomulikult tuleb makse maksta, aga makse tuleb ka viisakalt koguda.

JOEL ZERNASK
KPMG maksunduse juht

Leiame, et MTA peadirektor on sattunud kriitikatule alla põhjusel, et regulatsioonid, mille täitmist maksuhaldur peab kontrollima, on ebakonkreetsed ja nende rakendamise võimalikkus läbi analüüsimata.

LUGEJA ARVAB

Kardan, et inimesed, kes soovivad muutuseid, peedistatakse nn vanade olijate poolt päris kiirelt. See lootuse õnn jääb üürikeseks.

Kommentaar artiklile "Rõtov: minu kandidaat sai riigikokku"

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusoleku-ta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

EDUKAS EESTI

Eduka Eesti **manifest**

Eesti elanikkond vananeb, sündimus on väike, kliima kehv, välja rännatakse palju, elatustase on 70% Euroopa keskmisest ja meid on alles vähem kui 1,3 miljonit. Sündimuse trend koos vaesusepiiri ja väljarändega võivad tähendada Eesti lõppu. Eestist rohkem väheneb rahvaarv vaid viies riigis, üks neist on sõda pidav Süüria. Mida teha, et Eestist saaks taas õitsev riik ja rahvas?

Eesti peaks võtma laenu. Ühtepidi on hea, et Eesti riigil ei ole ainsatki võlakirja. Ametlikult on Eesti võlg garantiide tõttu Kreeka suhtes 10,5% SKPst, ülekaalukalt Euroopa väikseim.

Paraku tähendab võlakirjade puudumine, et Eesti ei saa Euroopa Keskpanga nn rahatrüki programmiga turgutada oma majandust 3,1 miljardi euroga ehk kasvatada reaalmajandust ligi 10%. Euroopa keskmiseni jõudmiseks saaks Eesti võtta laenu suisa 15 miljardit eurot.

Eesti säilimiseks tuleb rahvaarvu kasvatada sündimusega. Majandus ei saa kasvada tugevalt väheneva elanikkonna tingimustes.

Eesti rahvaarv väheneb kriitiliselt. 2013. aastal sündis Eestis 13 531 inimest ja suri 15 244. Loomulik iive oli –1713 inimest, sünnitajate keskmine vanus 29,53 aastat. Sünnitasid suuresti 1984. aastal sündinud – toona sündis 24 234 last. Seega sünnib praegu 44% vähem lapsi, kui peaks. Ühe naise sünnib kohta *ca* 1,12 last, kuigi vaja oleks 2. Sama trendi jätkudes on eestlasi 2060. aastaks 700 000 – 800 000, sedagi suuresti kasvanud keskmise eluea tõttu.

Väärtustagem õpetajaid, et kasvaksid targemad inimesed. Eestis oli 2012. aastal 14 263 õpetajat. Kui riik tõstaks 15 000 õpetaja palka 200 euro võrra, kulub 50 miljonit eurot aastas, millest riik saab kohe maksudena tagasi 20 miljonit, raharingluse tõttu veel 12 miljonit. Õpetajate palgatõus 200 euro võrra maksab riigile kuni 18 miljonit eurot, kuigi algselt tundub, et see maksaks 50 miljonit.

Parema homse Eesti nimel võiks määrata õpetajatele lapse sünnil ühekordse toetuse iga lapse puhul näiteks 10 000 eurot. Kui väärtustame nõnda õpetajat, tõstame konkurentsi ja hariduse kvaliteeti ning sünnib ka rohkem lapsi.

Eduka Eesti alus on ettevõtlus. Ettevõtet peab olema siin lihtsam alustada ja lihtsam ning odavam pidada kui naaberriikides. Eestist ei tohi saada riik, kus ettevõtlust suudavad teha vaid advokaadid. Ülereguleerimine tuleb lõpetada nii Eesti kui ka Euroopa tasandil, kui soovime, et Euroopa Liit ei laguneks ja majandus kasvaks. Kui regulatsioon ja ettevõtlus teha keeruliseks, siis see tähendab, et uusi ettevõtteid enam ei tule, sest ei suudeta hakata nullist seadusi täitma ja ettevõtlus hakkab tasapisi hääbuma.

Haridust tuleb väärtustada samaväärselt sündimusega. Kõrgharidusega emade kuine lapsetoetus võiks olla 500 eurot (põhimõte: pool keskmist palka). Kui kõrgharidus oleks omandatud 72% ulatuses, oleks vastav ka toetuse määr, lisaks sünnitoetus 10 000 samal alusel.

Riigile tähendaks see kulu ühe lapse kohta 18 aastaga 118 000 eurot, aga maksutulu tooks uus inimene 400 000 eurot. Riigile oleks kulu miljard eurot aastas, tasuma hakkaks 25 aasta pärast kuhjaga.

Haridussüsteem peab tootma tehnilise kirjaoskuse ja inseneri mõtlemisega inimesi. Aeg on hakata õpetama inimesi, kes loovad väärtust, mitte ei jaga seda ümber. Oleks mõistlik soodustada (eelkõige tehnoloogilise) tööstuse toomist Eestisse, kus riik pakuks eritingimusi ja suurendaks tellimusi ülikoolides.

Edukas Eesti

MIKK TALPSEPP
investor

25 aastaga oleks võimalik Eestil jõuda punkti, kust algaks kiire lähenemine arenenud riikide elustandardile.

Omadelt ostmine ei ole kulu. Jõukama Eesti jaoks tuleb mõelda, et väärtusahela Eestis loonud ettevõttelt ostmine ei ole kulu. Riigihangetel tuleks eelistada Eesti ettevõtteid, et maksudena tuleks riigieelarvesse suur osa tagasi.

Iga äri ei ole geniaalne ja hea, isegi kui see toodab suurt kasumit. Eestis on 180 000 inimest, kes on võtnud kiirlaene. Tagasimaksmisega on neist hädas 50 000 inimest. Niinimetatud SMS-laenude puhul võiks kehtestada maksimaalse piirangu laenusummale ühele isikule 2000 eurot ja maksimaalse summa, milleni laen koos intressidega tohib kasvada – 5000 eurot. Siis vähemalt ei pea inimene 500eurose laenu pärast kodust ja autost ilma jääma.

Vale ja liigne maksustamine viib vaesuseni. Oletame, et Eestis on küla, kus elab kolm inimest. Ostes tooteid ja teenuseid omavahel, jääb iga raharinglusega neile alles *ca* 65% enne liikunud rahast. Kui riik ei suuna külasse raha tagasi, siis küla sureb, kui inimesed jätkavad maksude maksmist.

Mida teha? Rohkem tööd? Mida rohkem töötada ja mida rohkem teenust või toodangut müüa, seda kiiremini nad vaesuvad.

Ettevõtjad ei saa palku tõsta. Kogu ettevõtlussektori kasumi 3,1 miljardi eest saaks palka tõsta vaid 313 eurot. Probleemiks ei ole ahnus, vaid ikkagi see, et Eesti ettevõtted loovad liiga vähe väärtust.

Riik tuleb juhtida majanduskasvule. Kui suunata 3 miljardit projektidesse, saaks majanduse juhtida *ca* 10%sse reaalkasvu. Suunatud rahast tuleks maksudena kohe tagasi 1,2 miljardit, sõltuvalt projektide edukusest.

600–700 miljoni euroga saaks rajada 180 uut 2,5 MW võimsusega tuulikut, mis toodaks umbes 1200 GWh elektrienergiat aastas (väärt 55 miljonit) ehk katta 13% Eesti Energia elektritootmisest, kasvatades tuuleenergia hulga 6–7kordseks, tootlikkusega 8% aastas.

Kui tellida tuulikuid 2 miljardi euro eest tingimusel, et tuulikute tootja toob tootmise Eestisse, või seada TTÜ ülesandeks luua ettevõte koostöös EASiga, süstides projekti 200 miljonit eurot, saaksime enamiku 2 miljardist liikuma Eestisse. Sellega lükkaksime Eesti jaoks käima ühe tulevikusektori ning lõpuks oleks mõtet ka insenere koolitada.

Raviteenuseid tuleb parandada. Eestis on eriarsti juurde pikad ravijärjekorrad. Tuleks tõsta arstide palku ja suurendada tellimusi ülikoolides. Investeerides ravi kättesaadavuse ja kvaliteedi tõstmiseks maapiirkondadesse 200 miljonit arstikeskuste kaasajastamiseks, parandaksime elujärge ka ehitussektoris.

HIV ohtu tuleb teadvustada. Eestis on nakatanuid juba 2% viljakas eas inimestest ehk iga 50. inimene. See vähendab meie väljavaateid suurendada sündimust.

Kokkuvõte. Eesti oleks võimalik juhtida väljasuremise asemel õitsengule, kui kasvatada sündimust. Eestil oleks võimalik jõuda 25 aastaga punkti, kust algaks kiire lähenemine arenenud riikide elustandardile koos õitsva ühiskonnaga. Selleks tuleks praegu hakata panustama tulevastesse põlvedesse, haridusse ja teaduspõhistesse sektoritesse.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

LUGEJA LEMMIKUD www.aripaev.ee

Aasta Teslaga: tuhandeid eurosid säästu. Aasta tagasi Eesti esimese Tesla ostnud teadur Mario Kadastik purustab nii mõnegi müüdi elektriauto kohta.

Uus koalitsioon peab lahendama kolm probleemi. Äripäeval on hea meel, et riigikogu uude koosseisu pääseb varasema nelja erakonna asemel kuus – see loob oluliste otsuste sünniks laiema kandepinna.

Herkel: meil on lihtsam jääda opositsiooni. Vabaerakonna esimehe Andres Herkeli sõnul ollakse valmis läbi rääkima kõigi erakondadega, kuid lihtsam on jääda opositsiooni.

Yana Toom: oleme valitsuses enne järgmisi valimisi. Muutused paremuse poole lükkuvad aega, kui me liitume valitsusega, ütles keskerakondlane Yana Toom.

EDUKAS EESTI

Loome **lisaväärtust** metsa majandamisega

Loome püsivat majanduskasvu, mis põhineb kasvamisel. Mets kasvab meie kliimavöötmes hästi. Kui me maaga midagi ei tee, siis üldiselt kasvab sinna lõpuks mets. Mõistlik on sellega midagi teha. Mõistlik on metsa majandada, siis kasvab väärtuslikum mets ehk seal kasvavaid puid saab väärtuslikumalt kasutada, kui nad suureks saavad.

Puidu kasutamine ja töötlemine võimaldab majandusarengut ja ühtlasi säästab keskkonda. Puitu seotud CO_2 talletatakse süsinikuna. Uus mets seob kasvades jälle uuesti süsinikdioksiidi. Metsa majandades ja puittooteid kasutades oleme inimesena üks osa looduse süsinikuringest ning samal ajal loome Eestile olulist majanduslikku väärtust ja lisandväärtust.

Kolm komponenti. Metsa majandamine ja puidutööstus sisaldavad: majandus – metsa majandamise ja puittoodete tootmisega loome lisandväärtust ja eksporti; keskkond – puit on taastuv materjal, metsa kasvuperioodil seotakse CO_2; sotsiaalne heaolu – töökohad, mets puhkamiseks, hea elukeskkond tervislikus puitmajas. Mets on Eesti oluline konkurentsieelis.

OTT OTSMANN
metsa- ja puidutööstuse liidu tegevjuht

Ei pea tingimata punnitama, et tooted oleks superkeerukad. Tihti peitub võlu lihtsuses.

Traditsioonilises SWOT-analüüsis tuleb metsa käsitleda võimalusena. Muutkem see võimalus ja eelis metsamajanduse ja puidutööstuse kaudu rohkem oma tugevuseks.

Eesti krooni kasutuselevõtul arvestati selle üheks kattevaraks riigimets. Mõnda aega oligi Eesti Panga aastaaruannetes bilansivälise kirjena 14 000 hektarit metsa varana arvel. Metsa pindala on meil kokku palju suurem, 2,2 miljonit hektarit, seega arvati kattevaraks pigem emotsionaalne osa.

Õige on see, et mets on meie vara ja varana on mets seda väärtuslikum, mida mõistlikumalt me seda majandame.

Võimalik kasv kaks korda. Puidusektoriga saaksime praegust lisandväärtust ja eksporti kasvatada kaks korda. See tähendab 2 miljardit lisaeurot meie rahvuslikku kogutoodangusse. Lisanduvad töökohad ja tööd saavad seotud teenuste valdkonnad. Areneb erialane teadus ja haridus.

Puitmaterjali võimalused on suured, see on kiiresti arenev moodne ehitusmaterjal. Puit võimaldab teha visuaalselt atraktiivseid ja samas energiatõhusaid lahendusi. Samas ei pea ilmtingimata punnitama, et kõik tooted oleks superkeerukad. Tihti peitub hoopis lihtsuses asja võlu ja tootearenduse edukus.

Eesti võiks saada üheks edukaimaks taastuvate materjalide tehnoloogiatele rajanevaks riigiks maailmas.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

EDUKAS EESTI

Arendame majandust **ekspordiinfo** portaaliga

Tuleks kaaluda EASi ekspordiinfo täiendamist või uue portaali loomist, kus oleks süstematiseeritud info.

Eksportimist või selle suurendamist kaaluva ettevõtte juhil/omanikul pole praegu lihtne vajalikku infot hankida. Talle vajalikus portaalis peaks olema süstematiseeritud info näiteks sihtriigi ja sektori põhjal, aga ka eraldi alustavatele ja juba eksportivatele, suurematele ja väiksematele firmadele mõeldud materjal.

Soovitused alguseks. Portaalis peaks olema soovitused esimesteks sammudeks, mida tuleks teha ekspordiga alustamiseks, näiteks kuidas hinnata firma ekspordiga alustamise valmidust ja millal eelistada ekspordi asemel teisi viise turgudele sisenemiseks. Samuti info organisatsioonide, sh ülikoolide korraldatavate kursuste ja erinevate finantseerimisvõimaluste kohta (nt toetused).

Kättesaadav peaks olema info sihtturgudest, näiteks lingid, kust saada infot kõigi välisriikide tollimaksude ja muude kaubanduspiirangute, aga ka seaduste, sanitaar-, keele- ja kvaliteedinõuete ja nende riikide/tööstusharude majandusnäitajate kohta, ning soovitused, milliseid tegureid turu valikul eelkõige silmas pidada.

TIIA VISSAK
Tartu Ülikooli majandusteaduskonna vanemteadur

Praegu saab sellise info enamasti eri kohtadest, vahel süstematiseerimata kujul.

Kulud selgeks. Leitav peaks olema info, millised kulud ja dokumentatsioon ekspordiga kaasnevad, mida tähendavad eri tarneklauslid, milline võiks olla näidisleping eri riikides, kuidas kulusid vähendada, näiteks kuidas leida partnereid, kellega ühiselt väikeste partiide korral transpordikulusid jagada.

Vaja on teavet, kuidas leida sihtturul sobivaid partnereid, näiteks siinsete ja välismaiste erialaliitude ja messide lingid. Samuti selle kohta, mida teha probleemide korral, näiteks siis, kui saadetis kaduma läheb või kui ostja väidab, et see ei vastanud nõuetele.

Info on laiali. Praegu saab sellise info küll kätte, aga eri kohtadest, vahel süstematiseerimata kujul. Arvestada tuleks ka, et kõik ettevõtjad ei ela Tallinnas ega selle läheduses. Võimalikult suur osa infost peaks olema saadav internetist nii, et ei peaks tulema Tallinna konsultandiga rääkima.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

Äriteenused reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Praktilisest töövahendist leiate võlaõigusseaduse üldosa, enamlevinud lepingute kommentaare, kohtulahendeid ja näidiseid

§ **Lepingud**
Näidised ja kommentaarid
www.kasiraamat.ee

Käsiraamat valmib koostöös advokaadibürooga VARUL

VARUL
www.varul.com

Marko Kairjak
advokaadibüroo VARUL
vandeadvokaat
käsiraamatu peatoimetaja

Karl Haavasalu
advokaadibüroo VARUL
vandeadvokaat
käsiraamatu autor

Eva-Liisa Pärtel
advokaadibüroo VARUL
jurist, käsiraamatu autor

Äripäeva käsiraamat

Tellimisinfo telefonil 667 0099

TÕUSJA
Briti telekanal teatas puhaskasumi tõusust.

LANGEJA
Madalamad metalli hinnad langetasid Fresnillo kasumit.

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Harry Tuul, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

TULEMUS

Investor Toomase portfell tegi rekordi.

Veebruaris languses vaid üks aktsia

Ä Võrdlus
Aktsiaportfell seisuga 28.02.2015

aktsia	kogus	soetus €	hind €	väärtus €	% portfellist	kasum €	tõus %
Microsoft	**617**	**15,7**	**39,17**	**24 165,28**	**10,3**	**14 475,67**	**149,4**
Apple	210	56,9	114,74	24 094,86	10,3	12 145,76	101,6
Burberry	350	15,61	25,81	9 032,76	3,9	3 568,84	65,3
ABB	350	12,45	19,25	6 738,27	2,9	2 379,07	54,6
Apranga	6000	1,89	2,78	16 680	7,1	5 346	47,2
Leroy Seafood	600	21,35	30,64	18 384,54	7,9	5 575,14	43,5
Olympic EG	5000	1,64	1,94	9 700	4,1	1 478,83	18

Praegune olukord on geopoliitiliste pingete tõttu olnud Leroy Seafoodile väljakutse, kuid investor Toomas ei kavatse sellest aktsiast veel loobuda.

Ä RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Veebruar oli investor Toomasele edukas, kuna portfellis oli ainult üks aktsia, mis jäi miinusesse, ning portfelli väärtus kerkis rekordkõrge tasemeni.

Kuigi jaanuaris näitas mitu portfellis olevat aktsiat langust, tegid need veebruaris eelmise kuu kaotuse tasa. Suure üllatuse pakkusid aga ABB ja Apple'i aktsia, mis rallisid üle 10 protsendi. Neist viimane puudutas veebruaris ka uue eluea kõrgeima taseme ära.

Ainuke langeja portfellis oli Norra lõhetootja Leroy Seafood. Vaatamata sellele tõusis portfelli väärtus veebruari lõpus rekordkõrge 234 098, 56 euroni.

Hea üllatuse pakkusid Apple ja ABB, mille aktsiad tõusid vastavalt 11,4 protsenti ja 13 protsenti. 23. veebruaril sulgus Apple'i aktsia 133 dollaril, mis on uus rekord. Ettevõtte turuväärtuse kasvatas see 775 miljardi dollarini.

Viimasel ajal on Apple'i aktsia finantsmeedialt ja analüütikutelt palju positiivset vastukaja saanud. Näiteks kirjutas finantsväljaanne Barron's veebruaris, et kuigi Apple'i aktsia on rekordkõrge taseme lähedal, võib see sel aastal tõusta veel 25 protsenti. Aasta algusest on Apple'i aktsia kallinenud 17 protsenti.

Investor Toomas on jätkuvalt seda meelt, et Apple'i aktsia võib jõuda 150 dollarini, kuid see ei pruugi juhtuda sel aastal.

Teise meeldiva üllatuse serveeris Šveitsi tööstusgigant ABB. Kuigi 5. veebruaril avalikustatud tulemustes teatas ABB alla ootuste kasumist ning hoiatas jätkuva ebakindluse eest, ei hakanud ettevõtte aktsia pärast seda kukkuma, vaid tõusis 7 protsenti.

Üheks põhjuseks võib olla ka nafta hind, mis on viimastel nädalatel hakanud taas tõusma. Kvartaliaruandes teatas ABB, et oodatust väiksem kasum oli tingitud nafta hinna langusest. Nimelt kulutavad nende kliendid madalamate nafta hindade juures vähem, kuna odavam nafta vähendab nõudlust elektriseadmete järele. Aga nafta hind on hakanud tõusma ja see tähendab ka suuremat kasumit ABB-le. See on kajastunud ka aktsia hinnas.

ABB, mis teenib 99% tulust väljastpoolt Šveitsi, on eriti haavatav valuutariskidele. Samas on üha rohkem analüütikuid seda meelt, et Šveitsi frangi järsk tugevnemine teiste valuutade suhtes avaldab ABB tulemustele oodatust väiksemat mõju.

Üle 50% tuludest teenib ABB dollarites, kuid ettevõttel on valuutariski vähendamise lepinguid, mis aitavad kergendada frangi tugevnemise mõjusid.

Leroy pettis ootusi. Ainuke aktsia, mis veebruaris langes, oli Norra lõhetootja, kuna ettevõtte kasum valmistas analüütikutele pettumuse. Leroy ärikasum neljandas kvartalis oli 435 miljonit Norra krooni ehk 10 miljonit enam kui mullu samal ajal, kuid jäi tublisti alla Reutersi analüütikute konsensusele, kes ootasid 463 miljoni krooni suurust ärikasumit. Nukraks tegi ka Leroy juhtkonna otsus maksta dividendi 12 Norra krooni aktsia kohta, samas kui analüütikud prognoosisid dividendiks 15,5 krooni.

Löögi alla on sattunud Leroy ka Venemaal, kuna lääneriikide sanktsioonidest räsitud Venemaa kehtestas Norra kalakasvatajatele impordikeelu. Samas on Leroy juhtkond teatanud, et otsib uusi turge ning sõltuvus Vene turust on järk-järgult vähenenud.

Praegune olukord on geopoliitiliste pingete tõttu olnud Leroyle kindlasti väljakutse, kuid investor Toomas ei kavatse sellest aktsiast veel loobuda.

Balti aktsiad tõusevad. Investor Toomase portfellis oleva Olympic Entertainment

Tõsi ta on, et vaba raha on palju, kuid õige pea kulutab investor Toomas oma portfellist 10% riskantsematele tehingutele.

Ä Tellija eelis

Äripäeva tellija sai seda lugu veebis lugeda juba **eile kell 10.45**

NUMBER

11

miljardit dollarit võtab varipangandus ära tavalistelt laenuandjatelt.

ELEKTER

Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisandub lepingus ka käibemaks.

Nord Pool Eesti

35,94 **+6,08%▲**

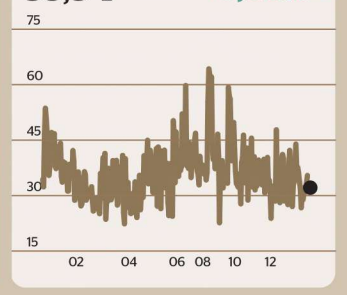

VALUUTA

Euroopa Keskpanga negatiivne intressimäär survestab eurot nõrgemaks.

EUR/USD

1,1168 **-0,45%▼**

INTRESS

Euribor on EKP sammude tõttu olnud tugevas languses.

Euribor 6 kuud

0,109% **0,001▼**

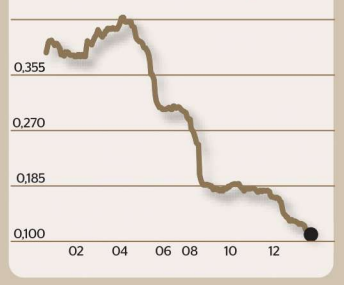

Ä Portfell

Toomase portfell

seisuga 28.02.2015, eurodes

28.02.2015
234 098,56

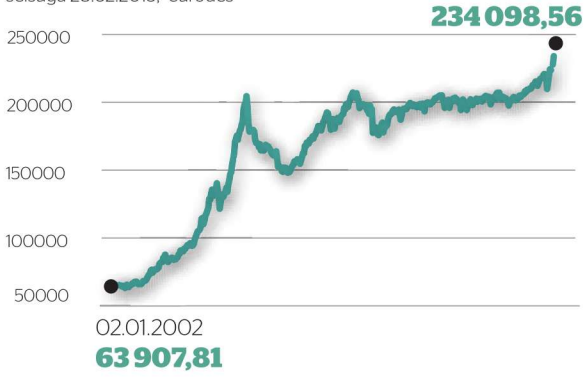

02.01.2002
63 907,81

Portfelli jagunemine

protsentides

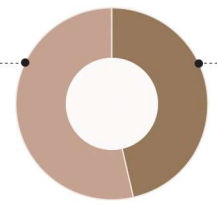

Raha 53,5

Aktsiad 46,5

Tõusjad ja langejad

protsentides

Tõusjad

ABB	**13,02**
Apple	11,4
Olympic EG	7,18
Microsoft	6,51
Burberry	6,06
Apranga	5,3

Langejad

Leroy Seafood	**-4,01**

14%

on aasta algusest tõusnud Tallinna börs, olles sellega kolmest Balti börsist parim.

Groupi ja Leedu rõivamüüja Apranga aktsia tegid eelmisel kuul üsnagi märkimisväärse tõusu. See aasta on Tallinna börsile olnud soodne aeg: aasta algusest on see tõusnud 14 protsenti, olles sellega kolmest börsist parim.

Kuigi investor Toomas kaalus jaanuaris Olympicu aktsiate müüki, otsustas ta seda mitte teha. Jaanuaris müües oleks hind olnud praegusest madalam. Eelmise nädala kommentaaris kirjutas investor Toomas, et OEG neljanda kvartali tulemused teda murelikuks ei tee ning aktsiat ta müüma ei torma.

Investor Toomasele on ette heidetud, et vaba raha on liiga palju. Veebruari lõpus moodustas vaba raha portfellist 54 protsenti ja aktsiad 46 protsenti. Tõsi ta on, et vaba raha on palju, kuid õige pea kulutab investor Toomas oma portfellist 10 protsenti riskantsematele tehingutele.

Ühtlasi teeb ta igas kuus vähemalt ühe tehingu.

Ä RAHA

reklaam

Kommertspankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank		0,00	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,60/1,60	0,70/1,70	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,00	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	200
Citadele Pank	-	-	-	-	-	0,05	0,1	0,70	1,0	1,40	150
Versobank	0,01	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,20	1,50	1,80	350
DNB	0,10 (7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,10	0,20	0,30	0,80	0,80	1,00	1,30	1,50	100/200 (4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	1,05	1,45	1,75	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,05	0,10	1,00	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,1	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,50	0,70	0,90	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
Versobank Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

Ä BÖRS

Tallinn 04.03

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,050	0,96	647	1,4	48,1%	0,69	0,0%
Baltika	0,400	2,56	2 960	-	-14,6%	1,85	0,0%
Ekspress Grupp	1,240	0,81	14 000	8,1	10,7%	0,86	0,8%
Harju Elekter	2,790	-0,36	4 642	5,9	13,2%	0,78	3,2%
Merko Ehitus	8,860	-1,12	5 759	15,6	8,2%	1,27	4,6%
Nordecon	1,040	0,00	5 252	7,6	12,1%	0,93	0,0%
Olympic EG	1,920	0,00	13 440	11,5	23,6%	2,71	5,2%
PRFoods	0,643	-0,31	1 539	9,5	7,2%	0,69	1,6%
Pro Kapital Grupp	2,380	0,00	0	-	-4,5%	1,98	0,0%
Silvano FG	1,290	0,00	70 481	5,8	14,1%	0,81	19,4%
Tallink Grupp	0,840	0,00	90 473	16,5	4,6%	0,76	6,0%
Tln Kaubamaja	6,060	0,50	32 194	12,8	11,5%	1,47	5,8%
Tallinna Vesi	14,100	0,00	44 965	15,8	20,5%	3,23	6,0%
Trigon PD	0,550	0,18	3 344	-	-0,7%	1,15	0,0%
Skano Group	0,850	0,00	1 274	-	-6,8%	0,56	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Vilnius 04.03

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,74	-1,08	-	3,5	5,3
City Service	1,740	1,16	9,4	0,9	-
Invalda	3,050	0,00	-	0,8	-
Linas Agro	0,699	0,00	7,3	0,7	-
Panevezio Statybos	0,905	0,56	-	0,4	-
Siauliu Bankas	0,297	0,68	6,9	0,8	-
Snaige	0,400	0,00	-	1,6	-
TEO LT (Telekomas)	1,050	0,96	17,1	2,6	16,2

TÕUSJA

PetSmart

82,95 USD

+0,04%

LANGEJA

Abercrombie & Fitch

21,77 USD

-9,25%

Helsingi 04.03

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	3,04	-0,98	16,0	2,6	3,3
Citycon	3,20	-1,24	17,9	1,1	4,6
Elisa Comm.	24,25	-0,33	17,2	4,4	5,4
Finnair	3,13	0,32	-	0,8	-
Fortum	20,18	-0,10	5,7	1,7	-
HKScan	5,78	-0,69	5,5	0,7	1,7
Kesko	34,29	-1,35	35,0	1,6	4,1
Neste Oil	23,10	0,57	-	2,2	2,8
Nokia	7,23	0,28	-	3,1	-
Olvi	23,20	1,67	14,8	2,5	2,8
PKC Group	17,27	-0,29	-	2,6	4,1
Stockmann	7,57	-4,24	-	0,7	5,3
Stora Enso	8,62	-1,37	-	1,3	-
UPM Kymmene	16,72	-1,24	-	1,2	3,6
YIT	5,55	-0,98	12,3	1,3	6,9

Riia 04.03

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,91	-2,96	6,0	0,5	-
Latvijas Gaze	9,40	-0,32	13,1	0,6	-
Olainfarm	6,10	-0,49	5,4	1,2	-

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▼

9,2390

EUR/RUB ▲

68,6838

Austraalia dollar	AUD	1,476
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,073
Hongkongi dollar	HKD	8,785
India ruupia	INR	70,547
Jaapani jeen	JPY	135,720
Kanada dollar	CAD	1,423
Korea won	KRW	1255,700
Norra kroon	NOK	8,743
Poola zlott	PLN	4,192
Rumeenia leu	RON	4,438

Singapuri dollar	SGD	1,540
Suurbritannia nael	GBP	0,738
Šveitsi frank	CHF	1,056
Taani kroon	DKK	7,445
Tai baat	THB	37,037
Tšehhi kroon	CZK	27,702
Türgi liir	TRY	2,821
Ungari forint	HUF	307,760
USA dollar	USD	1,133

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused 04.03

USD	
Nafta IPE, bbl	60,46
Nafta NYMEX, bbl	50,72
Mootoribensiin, t	611,75
Diislikütus, t	586,75
Kerge kütteõli, t	565,50
Masuut (1% väävel), t	316,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,712

Põllumajandus 04.03

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	129,30
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	368,80
Kakao NYBOT, USD/t	3100,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	117,20
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	365,25

Värvilised metallid 03.03

USD/t	
Alumiinium LME	1796
Vask LME	5836
Plii LME	1742
Nikkel LME	13680
Tina LME	17800
Tsink LME	2045

Väärismetallid 04.03

USD/unts, unts = 31,105 g	
Kuld COMEX	1204,35
Plaatina NYMEX	1178,68
Pallaadium NYMEX	827,30
Hõbe COMEX	16,25

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
reklaamitoimetaja Marina Altmaa, tel 667 0161, e-post marina.altmaa@aripaev.ee

31. märts

3D PRINTIMISE KONVERENTS

Mektory, Raja 15
Tallinn

3D-printimine võib muuta tänapäeva tootmist täielikult.

Tule kuulama, mida saab 3D-printeriga sinu ettevõttes teha!

Milleks on vaja ettevõttele 3D-printerit?

Kas 3D-printimine on ainult suurtele ja rikastele või igapäevane töövahend?

Milliseid 3D tööstuslike ja tavaprintereid on võimalik täna soetada?

3D-printerite toormed – puidu imitatsioonist kullani?

Kas omada oma 3D-printerit või osta printimise teenust sisse?

Kuidas 3D-printerit kasutada teenusepõhiselt?

Kogemuslood, kuidas kasutatakse 3D-printimist tootmises ja ka meditsiinis.

Arutame, kuidas kiirendada 3D-printimise arengut Eestis?

Soodushind registreerumisel **11. märtsini 179 eurot** (km-ga 214,80 eurot). Konverentsi täishind 249 eurot (km-ga 298,8 eurot).
Kahe või enama osaleja registreerumisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5%-ne soodustus.

Lisainfo ja registreerumine: Martin Kivimäe, tel 5666 7056, e-post martin@toostusuudised.ee

toostusuudised.ee

Äripäev

Äripäeva Akadeemia

18. märtsil

KÕNELEMINE – SEE ON IMELIHTNE!

Kuidas muuta oma kõne veenvaks ja meeldejäävaks?

Täpsem programm aadressil
akadeemia.aripaev.ee

Koolitaja on näitleja ja õppejõud
MARTIN VEINMANN

Koolituse hind **299 eurot** + km

Äripäev

Info ja registreerimine:
Harri Jõgis, telefon **667 0283**,
e-post **harri.jogis@aripaev.ee**

Dow Jones USA
18 203,18 -0,47%▼

OMX Stockholm
1650,73 -0,67%▼

OMX Helsinki
3406,83 -0,60%▼

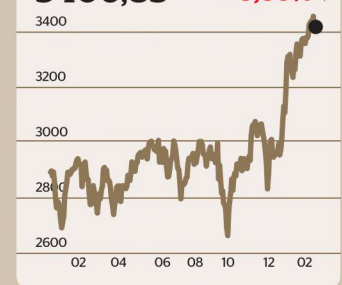

EPI II samba indeks
171,93 +0,06%▲

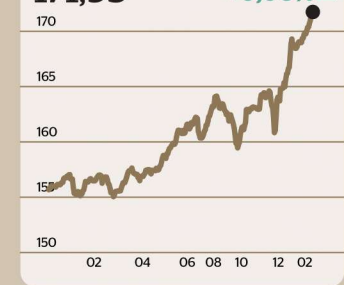

ÄRIPÄEV 5. märts 2015
toimetaja Juhan Lang, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

Ä FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Avaron Areneva Euroopa Fond D, EUR	13,42	13,15	13,15	8,70	6,99	18,91	11,95	-	41 241 012
Avaroni Privaatportfell B, EUR	15,63	15,63	15,63	3,06	3,03	10,57	8,60	7,57	9 880 661
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,62	12,62	12,62	4,61	3,28	13,57	-	-	10 099 554

Compensa Life

02.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,51	-	5,50	7,40	10,00	7,90	5 968 709
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	12,36	-	1,20	3,40	3,20	3,50	738 513

Kasvuporfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014. Võlakirjaporfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014.

Danske Capital AS

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Danske Pension 25, EUR	1,08	1,09	1,09	2,98	4,24	8,99	6,17	4,29	13 390 502
Danske Pension 50, EUR	1,30	1,31	1,31	4,23	6,15	12,63	7,65	5,17	206 506 131
Danske Pension Intress, EUR	0,92	0,93	0,93	1,19	1,25	3,77	3,87	2,98	4 289 908
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,76	1,80	1,77	6,17	9,22	18,35	10,87	8,52	4 567 443
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	1,73	1,59	3,53	3,55	2,91	453 242

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

LHV Varahaldus

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,48	1,50	1,50	2,43	3,39	4,71	5,06	5,18	304 265 764
Pensionifond M, EUR	1,18	1,20	1,20	1,65	2,76	4,66	4,81	4,57	44 009 850
Pensionifond S, EUR	1,26	1,27	1,27	1,46	1,96	5,75	4,28	3,90	51 650 574
Pensionifond XL, EUR	1,28	1,29	1,29	3,19	3,80	4,22	5,74	5,32	72 628 390
Pensionifond XS, EUR	1,17	1,18	1,18	1,47	1,83	6,11	4,68	4,20	13 938 368
Täiendav Pensionifond, EUR	1,45	1,46	1,46	3,51	4,96	4,93	6,68	5,98	6 605 366
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	13,86	14,00	14,00	15,97	2,02	3,83	20,37	17,48	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	8,94	8,94	8,94	15,97	2,02	3,83	20,37	17,47	24 740 412
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	9,02	9,11	9,11	12,84	9,92	8,59	3,28	2,85	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,77	5,82	5,82	12,84	9,92	8,59	3,28	2,84	1 416 632

Mandatum Life

24.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	120,30	119,70	119,70	-	0,97	1,90	-	-	-
Konservatiivne, EUR	120,42	119,23	119,23	-	4,03	3,82	-	-	-
Tasakaalustatud, EUR	122,32	120,51	120,51	-	6,63	5,78	-	-	-
Progressiivne, EUR	119,65	117,30	117,30	-	9,05	8,49	-	-	-
Agressiivne, EUR	131,74	129,16	129,16	-	10,98	14,01	-	-	-
Investeerimisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	148,00	147,26	147,26	-	1,13	2,88	4,17	4,09	-
Mandatum Life Nordic High Yield Abs, EUR	101,86	101,35	101,35	-	-0,85	-4,75	-	-	-
Mandatum Life Convertible, EUR	110,24	109,69	109,69	-	5,27	6,42	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	142,25	139,46	139,46	-	13,27	15,90	-	-	-

Nordea Pensions Estonia

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,08	1,09	1,09	5,42	5,24	10,96	6,94	6,26	153 411 598,34
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,91	0,92	0,92	6,72	7,49	14,6	8,54	7,33	15 631 550,17
Nordea Pensionifond B, EUR	0,97	0,98	0,98	4,16	3,39	7,36	5,09	4,83	17 353 383,20
Nordea Pensionifond C, EUR	0,87	0,88	0,88	2,42	1,38	6,18	3,81	3,54	12 197 214,81
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,44	1,47	1,45	8,75	9,6	19,53	11	9,46	7 042 100,99
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,80	0,79	4,13	3,95	9,51	5,37	0	1 349 615,36

Trigon Funds

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	166,77	171,87	170,17	13,54	6,03	7,66	-0,19		4 376 420
Balti Fond, EUR	15,24	15,78	15,47	10,96	7,98	12,49	5,73	-0,57	1 724 813
Uus Euroopa Fond, EUR	24,85	25,74	25,23	10,35	4,06	4,09	10,83	10,37	46 153 112
Venemaa Top Picks Fond, EUR	13,12	13,58	13,32	33,08	33,49	-4,55	-16,73	-4,95	2 511 186

AS SEB Varahaldus

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
SEB Energiline Pf, EUR	0,867	0,875	0,875	7,29	8,23	16,71	6,85	5,05	22 857 546,32
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,912	0,921	0,921	2,54	1,15	2,61	1,42	2,14	57 570 543,76
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,895	0,904	0,904	4,38	4,50	7,40	3,72	3,25	19 420 479,11
SEB Progressiivne Pf, EUR	1,082	1,093	1,093	5,30	6,27	11,05	5,61	4,40	384 036 815,62
SEB Aktiivne Pf, EUR	1,127	1,150	1,139	7,61	9,56	20,68	8,46	7,05	18 204 452,64
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,248	1,273	1,261	3,65	4,38	8,32	4,44	3,91	13 867 278,93

AS SEB Pank poolt vahendatavad fondid

03.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,634	1,634	1,634	1,93	1,62	5,62	5,22	4,71	333 120 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	119,594	120,790	119,594	4,33	4,83	10,18			668 270 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	114,478	114,478	114,478	2,60	3,10	6,31			1 210 910 000,00
SEB Strategy Growth Fund	133,567	134,903	133,567	8,12	8,37	19,29			340 450 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	125,912	127,171	125,912	6,24	6,62	15,06			529 800 000,00

Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindu saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 31.01.2015.

Fondivalitsejad

Avaron Asset Management Narva mnt 7D, B-korpus, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
AS GA Fund Management Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS GILD Property Asset Management Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com www.gildrealestate.com
AS SEB Varahaldus Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
Danske Capital AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee

Maaklerifirmad

Compensa Life Vienna Insurance Group SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402
Versobank AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
Danske Bank Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB Enskilda Equities Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802
Mandatum Life Insurance Baltic SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee

Äripäev
Nr 43 (5170) 05.03.2015
ISSN 1406-2585

TEGIJA TURUL

Enda Kenny: Kreekal on Iirimaalt õppida.

Iirimaa peaminister ütles, et nemad tulid abipaketi ja kärpekavadega toime ning miks ei peaks siis Kreeka seda suutma.

OMX TALLINN
52 nädalat
Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

perioodi kõrgeim	860,50
perioodi madalaim	731,61

INVESTOR TOOMASE BLOGI

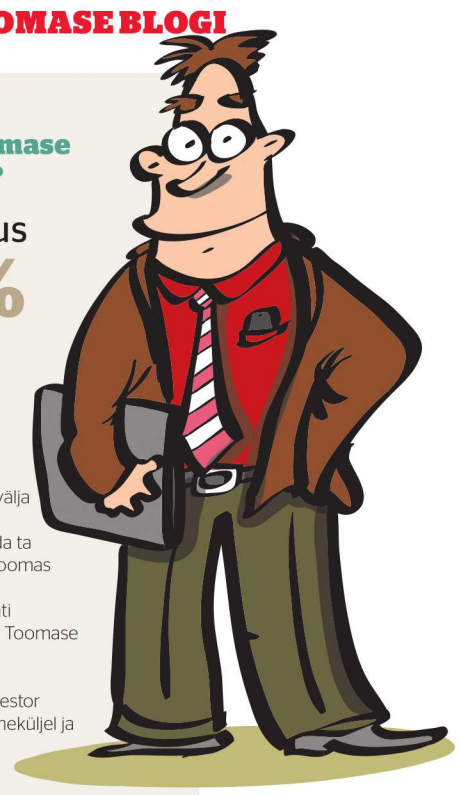

Ä Portfell
Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus
-0,08%

väärtus
234 161,30 €
54,1% raha
45,9% aktsiad

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

aktsiate päevane muutus, protsentides

Apranga	-1,08
Olympic EG	0
Leroy Seafood	-4,18
ABB	-0,11
Microsoft	-1,37
Apple	-0,17
Burberry	+0,81

Viimased tehingud
ostis: 4. novembril 107 Microsofti aktsiat hinnaga 45,97 dollarit aktsia, komisjonitasu 17,83 dollarit.
müüs: 2. veebruaril 404 Southern Copperi aktsiat hinnaga 27,29 dollarit tükk. Tehingusumma oli 11 025,16 dollarit, komisjonitasu 16,54 dollarit. Kahjum umbes 3000 dollarit.

Ä Sinu arvamus
Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

Kõik, mis hiilgab, ei ole veel kuld

Kuigi kullale on viimasel ajal taas palju tähelepanu pööratud, siis kaks teist väärismetalli paistavad hetkel suurema tõusupotentsiaaliga. Tänu tugevalt kasvavale automüügile prognoositakse plaatinale ning pallaadiumile korralikku tõusu.

Nende kahe metalli näol on tegu oluliste osadega autode katalüsaatorites, mis muudavad heitgaasid vähem kahjulikeks ning on tänapäeva autodel järjest rangemalt reguleeritud. USAs ja Euroopas on automüük praegu jõudsalt kasvamas ning see peaks eeldatavasti plaatina ja pallaadiumi nõudlust märgatavalt suurendama.

Hiina järel maailma suuruselt teisel uute autode turul USAs kasvas müük jaanuaris 14% võrreldes 2014. aasta sama kuuga. Teisel pool suurt lompi on autoturgu toetamas lõdvenenud laenuvõimalused ning tugevalt kukkunud nafta hind. Kehvemini ei lähe ka Euroopas, kus vaatamata majandusraskustele kasvas uute sõiduautode müük jaanuaris 17. kuud järjest. Hiinas prognoositakse, et automüügi kasv väheneb sel aastal kaks protsendipunkti, kuid näitab endiselt tugevat 8% kasvu.

> **Nende kahe metalli näol on tegu oluliste osadega autode katalüsaatorites, mis muudavad heitgaasid vähem kahjulikeks.**

Pallaadiumi tootmine jääb defitsiiti. Autotööstusel on tihe side väärismetallide kasutamisega, sest umbes 40% maailma plaatina nõudlusest ning umbes pool pallaadiumi nõudlusest tuleneb otseselt autotööstusest.

Kahe metalli varud on samal ajal vähenenud. Eelmisel aastal Lõuna-Aafrikas viis kuud kestnud kaevandajate streik kahjustas tootmismahte ja vähendas varusid. Citigroupi analüütikute sõnul kannatavad mõlemad metallid neljandat järjestikust defitsiidiaastat.

Pank prognoosib koguni, et pallaadiumi tootmine jääb defitsiiti kogu selleks kümnendiks. Seda isegi vaatamata Venemaa muredele, kes on maailma suurim pallaadiumi kaevandaja ning kes võib hakata enda sahvrit tuulutama, et leevendada sanktsioonidest tulenevat rahapuudust.

Ä Hind
Kuld aastaga langenud 10%

Plaatina languses. Häda on selles, et ametlikult pole mingeid plaatina- ega pallaadiumivarude andmeid, mistõttu on analüütikutel raske täpselt hinnata, kui palju väärismetalli saadaval on. Tüüpiliselt kaevandatakse neid koos vase, nikli ja kullaga.

Kindlasti ei ole hinnatõus garanteeritud, eriti arvestades eelmise aasta ralli tähelepanuväärset lõppu. Plaatina hinnad on endiselt eelmise aasta tippudest 28% miinuses ning pallaadium on 10% allpool.

"Hoolimata eelmise aasta streigi tõttu kahanenud tootmisest hinnad ikka kukkusid ja see ei ole hea märk," kommenteeris Reutersile INTL FCStone'i strateeg Edward Meir, kelle sõnul võivad metallid heal juhul praegusel tasemel püsida.

Teised on aga arvamusel, et autotootjad hakkavad senisest enam väärismetalle ostma ning nõudlus nende järele kasvab. Citigroup prognoosib pallaadiumi hinna tõusu üle 900 dollari Troy untsi kohta ning plaatina 1400 dollarini Troy untsi kohta.

TOORAINE

Raport: suurim poliitiline risk on nafta

Globaalne kindlustusmaaklerfirma Aon toob oma selleaastases maailma riikide kaardistuses esile, et madal nafta hind põhjustab tänavu mitmel areneval turul suuremat poliitilist riski.

Äsjases raportis hoiatatakse, et riigid nagu Venemaa, Iraak, Venezuela ja Liibüa seisavad ka järgnevatel kuudel silmitsi poliitilise survega.

Aon Global Brokingu tegevjuht Karl Hennessy rääkis CNBC uudistekanalile, et nafta hinna langusel on üsna kriitiline mõju paljudele naftat tootvatele riikidele, millel pole tugevaid välisreserve. "Kuna nad hakkavad kaotama tulu, avaldab see riikidele survet ja suurendab ebastabiilsust."

Iga-aastases uuringus hinnatakse erinevate riskifaktorite põhjal 163 riiki.

PANE TÄHELE

Tallinki reisijate arv vähenes. Veebruaris vedas Tallink Grupp 610 785 reisijat, mis on 5% vähem võrreldes möödunud aasta sama ajaga.

USA firmad hiilivad maksudest kõrvale. Kaheksa suurima firma kasum kasvas maksuparadiisis 69 miljardi dollari võrra.

India tõstis intressi. India keskpank tõstis intressi 25 baaspunkti, 7,5%ni.

Ä Loe veebist
Värsked börsiuudised
www.aripaev.ee/bors
Turgude ülevaade
investor.aripaev.ee

Äripäeva Akadeemia

TÖÖ TALENTIDEGA

26. märtsil,
16.–17. aprillil
ja 28. mail

Kuidas leida, hoida ja arendada parimaid töötajaid

Täpsem programm aadressil **akadeemia.aripaev.ee**

Koolitusprogrammi hind **1599 eurot** + km

Äripäev

Info ja registreerimine: **Renate Steinberg,**
telefon **667 0282**, e-post **renate.steinberg@aripaev.ee**

Koolitajad on **KADRI KÕIV, MARI-LIIS JÄRG** ja **KRISTEL JALAK**